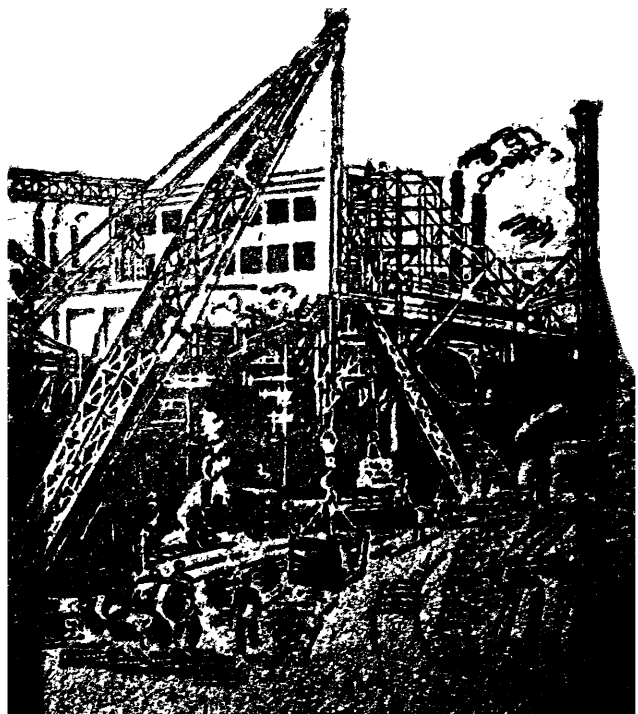

D. ERDE

PISTYH NOUZENDAH

MOSKU ★ ÇENTRIZDATA ★ 1932V.

D. ERDE

PISTYH NOUZENDAH

Kiändi V. Rumjançev.

Уполн. Главлита В-9853

Заказ № 2212

Тираж 4000 экз.

17-я тип. УПП ОГИЗ'а. Москва Шлюзовая наб., 10.

MYÖ I HYÖ.

Jo 14 vuotta, kumbazet mändih 1917 vuuven oktjabrjahren revoljuçiin päivästä şuat, SSSR on ymbäröitetty burzuilahizilla muakunnoilla. SSSR i kapitalizmahizet muakunnat ollah kakşi muailmua, kakşi sistemua. SSSR: şşa rahvahan talohuş şuurenov proletarijahizen diktaturan uslovjoissa. Kapitalizmahizeşşa ilmaşşa izännyiccöv burzuiloin diktatura, libo nägövazeldi, (faşizma) libo peityöşşä formaşşa burzuihine „demokratija“. Soviethizen talohuş — sisteman hyvyöt kapitalizmahizen ieşşä ozuttuacettih täkşi aigua ylen şelgieldi i tarkah. Kapitalizmahizişşa muakunnşşa myö niämmä kuulumattoman täh şuat terävyttä i şyvehyttä myöt, ekonomikkahizen krizisan.

Yksi şuuremmista tämän aigazen ekonomikkahizen krizisan osobennostina burzujahizissa muakunnşşa on promşşlennoin krizisan punuocenda mua krizisanke. Ruavottaolijoin lugu kapitalizmahizissa mualoissa kazvo ylen şuurekşi — 35 miljonua mieştä; fuabrikat i zavodat şeizotat ruavotta 40—60 proçentalla. Ruadajan klassan tulokşet äijäldi pienettih. Keşkikerdane oşşanda — vägi, primierakşi, Germanien ruadajan on läşşä 70 proç. eländähistä minimumua.

Toizin on meilä SSSR: şşa. SSSR: n planiruijuon promşşlennostin valovoi produkçija nouzi 1929—30 vuodena 25 proçentalla iellizeh vuoden näh; jyvä-produkçija nouzi 1930 vuodena 21 proçentalla, hlopkan produkçija 55,8 proç., suaharo — svjoklan — 142,8 proç., yhtenä osobennostina SSSR: n talohukşellista vägöviä kazvuo on ze tozi azie, şto soçializmahine srojinda SSSR: şşa

luadiecov konza on pattye ekonomikkahine krizisa bur-
zuahizissa mualoissa.

Kuin ni šuuri on ekonomikkahine siduocennan zna-
cenja kaiken ilman talohukšenke SSSR: n talohukšen
kazvandah varoin, krizisat, kapitalizmahizissa mualoissa,
kuin ni kuin, pietytäh sočializmahizen muakunnan rajoilla.
Heilä — leviendä, meilä nouzu.

Kapitalizmahizissa mualoissa myö niämmä promyš-
lennostin mašinahizen oворudovanjan rьkkuocennan i
pahenomizen. Kolonijahizissa i puolikolonijahizissa mua-
loissa mašinoin ruataŋda pieneri vielä enämmäldi, cem
promyšlennoiloissa mualoissa. Brazilijan praviteljstva luadi
postanovlenjan mašinoin tuonnan pietändäh näh muakun-
dah kolmekši vuotta. SSSR: n rьnka — on ainova rьnka,
kumbane levenöv kaikin ulgomualoin rьnkoin kaijetešša.

Tämä ev hairahuš ozuttuacenda; zentän što hiän on
tulokšena soviettahizen talohuš-sisteman paremmukšin
kapitalizmahizen ieššä.

Nikonza, äššen parahan kazvannan aigah, kapitaliz-
mahine promyšlennosti ei šua tämän muozie šuurie tem-
poida kazvannašša miittynäzie šuav SSSR.

Promyšlennostin produkčijan kazvannan tempat, kum-
vazet jälgimäzina vuozina lekuttyn 21—25 proç. välillä i
nouštäh 1930 v. 45 proç. šuat, 1931 v. ollah 2—4 ker-
dua korgiemmat kaikkie šuurembie keškikerdazie nou-
zenda tempoida SASS jälgimäzešša 70 vuuvešša šada-
vuodistja.

Vlen šuuret SSSR: n talohukšen kazvannan tempat
luajitah täydeläzešti tozinazekši lozungan „tavottua i jät-
tiä edizet tehnikkä, ekonomikkahizešša aziešša kapi-
talizmahizet muakunnat“ — lozunga kumbane on vedä-
jänä SSSR: n talohukšen kazvannašša.

Edizeh otettuo soviettahizen vallan viizivuodehistja
pluanua myötj SSSR pidäisj vain viizivuodizen lopušša
muduanzissa ozuttajissa jättiä muduannet kapitalizmahizet
muakunnat, eistyö elektro-energijašša 10: ldä sijua 4: llä,

hi'en şuannaşsa i stalin varuşşannaşsa 5: ldä paikalda 4: llä i n. i, toizin şanuon SSSR pidäis viizivuodizen lopukşi jättiä Francu hiilen şuannaşsa, rauda-tielöin vejännäşsä i elektro-energijan varuşşannaşsa, Anglii — cugunan şuluannaşsa, stalin varuşşannaşsa i elektro-energijaşsa. Burzuihizet i soçial-fašistahizet ekonomistat, a niinze i „oigielisto“ opportunistat şiämeşşä V. K. P. (b) lugiettyh näidä pluanoida havahuş pluanokşi (fantazijahizikşi), ei vägie myötj, täyttämättömiksi. Tozi azieşşe ylen väliän nämä pluanat pidi kaccuo uuveştah i şuurendua hiät. Tulokşena hiilen şuanda huavuşşanda oli şuurennettu 75 miljonašta tonnua 130 miljonah tonnah şuat, nefti — 21;7 miljonašta tonnašta 46 miljonah tonnah şuat, cuguna — 10 miljonašta tonnašta 17 miljonah tonnah şuat, maşinoin srojinda produkçija 2,1 miljonašta rubl. 6 miljonah rubl. şuat i n. i.

Tulov şanuo, şto SSSR: n promşlennostin produkçijalla pidäv 1931 v. kazvua 45 proç. a jygieşşä promşlennostissa äşşen 58,4 proç.; mi ozuttav 1931 v. lopusşa promşlennostin produkçijan kazvannan kolmen kerdazekşi voinan iellizeh näh i viizivudizen promşlennostin pluanan täyttämistä ynnäläzenä 79 procentalla, a jygieşşä industrijaşsa ässen 98 proç. 1931 vuodena SSSR tavottav Angli n i Francun şuurimmin ozuttajin luajinnaşsa.

1932 vuuvekşi SSSR jättäv kaikki burzuihizet muakunnat krome SASŞ, ei nin eistyv toizella paikalla ilmaşsa. Midä şanuo SASŞ: ih näh, nin SSSR jättäv tämän muakunnan kazvannan tazon toizen viizivuodizen aigah.

LOPEMMA SOÇIALIZMAHIZEN EKONOMIKAN FUNDAMENTAN SROJINDUA.

Pomeşşikoin i revoljuçiin-vaştahizen burzuaziin murendamizen jälgeh Sovettahizeşsa Respublikaşsa jäi kakşi osnovnoida klassua — proletariatta i muanruadajat. Prole-

tariatian diktatura, kumbazen ruadaja klassa voitt̄ oktjabrissa-nojabrissa 1917 v. voicci lujeta i hiän tozieh lujeni ruadajin i muanruadajin yhtevvynnän tuacci.

„Enzimen istorijašša on muakunda, kirjutt̄ Lenin, — kumbazešša on vain nämä kakši klassua, vain proletariatta i muanruadajat“. Proletariatta, kumbane eissyndä ajgah luadiv diktaturua, on tozinane sočializmahizen srojinnan opaštaja i ruadajin massoin vedäjä. Proletariatian loppu-tarkistukšena on zen muone obšcestva, kumbazešša ei lie jaguacendua klassoiksi. „Sočializman zaduacca on ze, štōb̄ hävittia“ klassat“ — šanov Lenin.

Šuuret muanomistajat i kapitalistat ruadajin klassa yheššä muanruadajinke murend̄ kebiel̄di. NEPan jälgeh klassahine borcuinda muuttuacennuošša formašša lien̄ vielä patt̄embi. Uuzi ekonomikkahine politikka oli luajittu sočializman voittoh varoin kapitalizman piällä, luottuacendah varoin kapitalistahizih elementoih. Tämä politikka loistavašt̄ (hyvin) opravdaicci iccien. Myö niäm̄ä kapitalizmahizin elementoin kaiken aigazen rajottamizen i liccuannan i jälgimäzellä aijalla-kulakkolisson hävitändä, kuin klassan, ynnäläzen kollektiviziruinnan pohjalla.

Yksinäne kapituala, kumbazella NEP: an enzimäzellä aijoilla i viizivuodizen alušša oli kuda-midäi keräty, kumbane šeizo nägöväzellä paikoilla prom̄šlennostissa i torrušša, rubei väliän kaikkielda lykkiäcömäh sočializmahizella sektoralla, i ennen kaikkie prom̄šlennostista, rubei kuivamah i prom̄šlennostissa jo läksi pohjah.

Yksinäzen kapitualan kazvannalla Soviettahizešša Respublikašša oli kolme aigua: enzimäne aiga läššä 1924 vuodeh šuat oli yksinäzen kapitualan luadiecenda aiga, hänen algu-keriännan aiga. Toizella aijalla 1924 vuuvešta 1927 vuodeh šuat yksinäne kapituala rahvahallizen talohukšen kazvannan uslovjoissa, lizäi omat sredstvat keräten 1927 vuuvekši läššä 1 miljardan rubljua (heistä 600 miljonua rub. torrušša) 1927 vuodena yksinäne kapitua-

la mäni oman elännän kolmandeh aigah, tästä aijašta šuat nepmanahine burzuazija rubei kavottamah yhtä šijua toizen jälgeh.

Kun 1922—25 v.v. torgu sietka oli 3/4 yksinäne, kun täh aigah vielä ei täydeläzešt' lujennun gostorrun i kooperativan aparatta i ylen vähän luadi tavaroin eissännäššä varuštajašta oštajah, nin ielleh päin yksinäzen torrun znacenja langiev jogo vuotta, a 1931 vuodena yksinäne oli vähiä ei ynnäh ajettu ei vain optahizešta no i roznicchahizešta torrušta. Ruadaja oštaja piäzi monimiljonahizista liijoista makšannoista yksinäzillä myöjillä.

Sočialihizet eissynnät, kumbazet liettih sočializmahizen srojiteljstvan šuurin voittoloin tuacci, nošseth šuurin muanruadajin massoin kiännynnän kolhozoih päin, kooperaciin projizvodstvahizih formih päin. Proletariatta luadi miittynäzen pidäv neuvonnan täššä liikunnašša, muanruadajin opaššannan uuvella aijalla, klassahizin bojuoloin neuvonda uuzissa uslovjoissa.

Tročkistat vägeh šivott' partilla "1925, 1926, 1927 vuoziloina viettämätöndä kulakkolisson piällä luottuacenda politikkuu. Niissä uslovjoissa tämä oisj ollun avantjurana. „Voiccima go myö luadie — kzyyv t. Stalin paginašša 27 dekabrijalla 1929 v.— viizi ei nin kolme vuotta ennen tämän muozen luottuacennan i vuottua voittuo. Ei, emmä voinnun.“ Tov. Stalin ozutt', što 1927 vuodena kulakkolisto varušt' enämmän 9,5 miljonua tonnua leibiä, a kolhozat i sovhozat varušetht' vain 1,5 miljonua tonnua leibiä.

1926.—27 v.v. kyläššä oli 1.404 tuhattua talohušta, kumbazet viikokši palkatt' ruadajie i 5.212 tuhattua keyhin talohuksie. Luvulda pienen kulakkolisson käzissä oli kerätty šuuri lugu inventarie ziivattua i leibä-zapuastoida.

1929 vuuven lopukši aziet kerralla muututt'. Sovhozat i kolhozat šinä vuodena varušetht' ei vähemiä 6,5 miljonua tonnua i annett' enämmän 2 miljonua

tonnua tavara leibiä, einin zen-ze verran min ennen annettih kulakot. „Nyt meilä, kuin niättä, on materia- lahine baza ših varoin, stobь vaihtua kulakot, einin kulakkohine varușșanda, kolhozoin i ŝovhozoin varușșan- nalla“. (Stalin).

1926 vuodena kulakkolisson kohtah tulieci 13,2 proç. kaiken leivän kerianňstä. 1929 vuodena kaikin kulakko- lisson kerianďä dolja puoleni 6,6 proç. ŝuat.

Ših-ze aigah ŝovhozoin i kolhozoin kerävö kazvo 1,7 proçentašta 1926 v. 5,1 proç. ŝuat 1920 v. 1930 i 1931 v.v. ozat ollah vielä ŝuuremmat. 1930 v. oli varuș- settu 219 miljonua çenterua tavara leibiä, 217 miljonalla vaštah 1913 vuodena. 119 miljonašta çent. varușsettuo leibiä 31 miljona çent. oli varușsettu ŝovhozoissa, a 1913 v. 217 miljonašta çenterašta tavara leibiä 159 çen- terua oli pomeșšikoin i kulakkoloin omie. Kulakkolisson leivällä 1930 v. oli ylen pieni azie. VI kaiken sojuuzan Sovietoin siezda ando direktivan: ŝuurendua jyvä-ŝovho- zoin kylvö-plavni 1933 v. 9,5 miljonah ga ŝuat i varuș- tua tavara leivän lașșenda ei vähembäi kuin 66,5 miljo- nua çenterua, einin 4 kerdua enämbi ŝidä, mi oli hua- vușsettu 1928 vuodena jälgimäzeh viizivudehizeni vuodeh.

Midä kuuluv kolhozoih näh, nin keviällä 1930 vuotta heilä oli kylvetty plavni 32,8 miljonua ga, a 20 miljonua yksinäzie talohukšie kylvettih ših-ze aigah 52,8 miljonua ga. I: kși ijuljakși 1931 vuotta SSSR Narkomzeman svodkua myötj kolhozoissa oli jo enämbi puolie kaikkie talohukšie — 55,2 proç., ze on yhtevtetty sektora lien i ŝuurembi ei yhtevtettyö sektorua ei vain linnașșa no i kyläșșä. Kolhoznikka lien i keșkimäzenä figurana kyläșșä. Viizivuodizen lopukși sojuuzan kogonane kol- lektiviziruinda pohjuolda liev loppiettu tävdeläzeštь i tällä ruavolla liev loppiettu kulakon kuin klassan hävitändä.

„Ev diivua, ŝto tämän muozissa uslovjoissa, konza SSSR harpai ŝoçializman aigah, uudeh rukah pidäv ŝi- zattua kyzyndä nepah, klassoih, kolhozoih i ŝiirryndä.

aijan ekonomikkah näh" (Stalin), uudeh rukah pidvä seižattua kyzyn lä SSSR talohuksellizih formih näh.

Lenin enzimen kirjutti viideh yhtehzeh ekonomikkahizeh ukluad ih näh, kumbazet yheššä luajitah Rosein ekonomikkua, oktjabrijahizen kiännännän jälgeh vielä 1919 vuodena, konza ando tämän ekonomikan analizua. Omašša kirjazešša „Miän päivin šuurin zaduacca“, Lenin šano, što kapitalizmašta sočializmah širryndä aijalla ev kognastja ekonomikkahistja srojuo, što tällä aijalla ekonomikkašša yhteh punuocetah elementat, doljazet, palazet kap talizmaa i sočializmaa“.

Miittynäzet ollah nämä elementat;

Lenin ando šelgiet ozutannat täh näh:

1. Patriarhahine, einin enämmäldi naturahine, muanruadajin talohuš.

2. Pieni tavarahan varuššanda (tänne lugiezetah enämmät niistä muanruadajista, kumbazet myvväh leibiä).

3. Yksinäne talohukšelline kapitalizina.

4. Muakundahine kapitalizma.

5. Sočializma.

Muakundahizeh kapitalizmah Lenin lugi i končessijat i muduannen kəzvanda aijan aigah koo erativahizet predprijatjat. (Kyzyndäh kooperacijan šijah näh ukluadoin keššeššä myö vielä myöštiäcemmä). Muakundahizet predprijatjat, otetuot rahvahalla omikši proletarijahizen revoljučijan voitannan jälgeh, Lenin lugi, što ne on šelgiet sočializmahizen forman predprijatjat.

Šiinä ze kirjazešša, kumbane oli kaikki kerjutettu Rosein ekonomikan šelitännällä, Lenin seižattav kyzynnän ših näh, miittynäzie elementoida on enämbi Roseissa. I vaštuv: „Selgie azie, što pienin muanruadajin muakunnašša on enämmistö pieni-burzuahistja eläjä: enämmistö i šuuri enämmistö muanruadajie ollah pienet tavarahan tuottajat“.

Tämän muone oli ukluadoin sootnošenja i 1918 vuodena i 1924 vuodena šürdyössä nepah, konza Lenin

kogonah toizin kirjuttu omah 1918 v. ekonomikan analizan, tuttavašša kirjazešša „Prodovoljstvahizeh veroh näh“, kumbane oli laškiettu apreljašša 1921 v. Täššä kirjazešša Lenin kirjuttu, što muakunnašša mänov borcuinda kaiken muozin ukluadoin keššeššä, kuin i miittynäzeššä formašša. Kenenke keškenäh i kellä vaštah vediäcöv tämä borcuinda, kuin paissa ekonomikkahizin kategorijoin nimilöillä zen muozilla, kuin „muakundahine kapitalizma“ — kyzyv Lenin — Viijennen i nellännen stepenilöin keškenäh, šiinä vuorošša, kuin mie vašta kirjutn? Tiettävä ei. Ei muakundahine kapitalizma borcuice tiälä sočializmanke a pieni burzui yheššä yksinäzenke talohukšellizenke kapitalizmanke borcuajah yheštäh i muakundahizella kapitalizmalla i sočializmalla vašiah“.

Šillä revoljučijan aijalla, kuin i zen jälgeh, Leninan ieššä šeizo šuurin kyzyndä, kuin „kebendiä šiirryndä patriarhalšcinašta, pieneštä tuotannašta (projizvodstvašta) sočializmah“. No, tiettävä, raznoiloina aigoina tämän kyzynnän rešinnäššä oli roznoiloida zvenjoida. Miittynäzie?

Kaiken muozet opportunistat ei maltettu, što yksinäzen torrur elävtändä i perävvyndä algu aijalla oli vain abu-aziena ielleh päin vägilöin toizin kerändä i kiännyndä luottuacendah kapitalizmahizih elementoih. Opportunistat ei maltettu, što zen jälgehizellä kazvanda aijalla yksinäzellä torrulla pidi kerralla kaijeta i kapitalizmalla pidi kerralla lyhetä, što proletariatta vain täh varoin laški nepan i nepan osnovalla voicci šuaha rešajušcain absoljutnoin yhtevtetyön sektoran voiton ei yhtevtetyön sektoran piällä.

Šanuon hyväkši šiirryndiä uudeh ekonomikkahizeh politikkah, Lenin kaikkeh rukah ozuttu, što vain hänen osnovalla voit luadie šuuri promyšlennosti.

Lenin, tiettävä, hyvin malto, što ruadajalla klassalla ei nagolo rubie pidämäh dengua i torguo. „Konza myö voitamma kaikkešša ilmašša — kirjuttu Lenin — myö, kuin mie duumaicen, luajimma kullašta yhtehizet tuahipaikat

muduanzin kaikkie suuremmin ilmalda linnoin pihoilla*. Stalin vielä 1927 v., paissesša toizin mualoin ruadajin delegačijoinke, šano, što „tuli aiga, konza ei lie hädiä dengašta“ Nevguon tädä huavuššandua, Stalin, šiinä ze šano, što „sih šuat vielä on edäh“.

Tällä aijalla nep-a, torgu i dengat vielä pidäv ruadajalla klassalla, hotj toizin srojinda aigah nämä kyzynnät šezattuaceteš toizeš rukah, cem hyö šezattuacetteš ennen toizin srojinda aigua.

Soviettahine torgu 1921 vuodena, konza ruadaja klašša omašuan kamanduinda paikat (šuuuri promyšlenosti, transporta, bankat i n. i.) evlun izändänä ni erinäzešša (castnoin) ni kogonazešša optahizešša torrušša, evlun zen muone, kuin soviettahine torgu 1925—26 v., konza loppieci osnovnoildь kohennanda aiga.

Niin aijoin torgu äijäldi eruov nygyzen aijan soviettahizešta torrušta, konza SSSR ruadaja klassa eistyv edizeš päin kaikella frontalla i hävittäv kulakkuo, kuin klassua kogonazen kollektiviziruinnan pohjalla.

Ev hökyndiä, što rovnjajien kapitalizmahizin mualoin uslovjoih, ynnäh muuttuaci soviettahizin dengoin i soviettahizen torrun azie i priroda, zentän što muuttu yhtehi zin ekonomikkahizin ukluadoin sootnošenja.

Erokši burzuihizista kupcista SSSR ruadaja klassa nikonza ei šezattan aziekši denga voittoloin šuandua, min ze ni makšaisj. Ruadaja klassa ei tahton lizämakšandua miittynäzellä voicci hinnalla, i kuin ze on vielä enämmin muanruadajin massoin rozorinda.

Parti murendь vaššatešša tročkilazet, kumbazet tahotteš töykätä händä häviendä tiellä eruondua kešk kerdazista. Zentän soviettahine talohuš-luvenda kaiken aijan äijäldi eruov kupchizešta „kommerčijahizešta luvennašta i tročkilazešta avantjurahizešta talohušlivennašta. Partin XIII siezda pygälöitti, što „kebien promyšlennostin i jygien promyšlennostin keškenäštä otnošenjua ei voi rozreššie vain rьnka-tieš kauttš“. Ei pie piirdiä alla,

što ni miittynäzellä aijalla nepua ruadaja klassa ei kumar-
d ace rŋnkalla, kuin idealalla. Toizin, ruadaja klassa
alistŋ (podcini) rŋnkan ŋuuren promŋŋlennostin kohen-
nanda zaduacoilla. Pidi ŋuaha rohkie ŋiäŋŋanda tuhuon-
noin pienennännän vuoh i icciellä-makŋannan piene-
nännäh vuoh, toizin ŋanuon rubljalla makŋannan vuoh,
kuin upravlenjan, luvennan i kaconnan metodalla uuvan
ekonomikkahizen politikan uslovjoissa. Opytta ozuttŋ,
što täŋtä metodaŋta ei voi kieliäcie uŋcerbatta ŋih ŋuat,
kuni ŋiirryndä produktan vaihandah ei liene luajittu tozi
azięŋŋa. Ennen — aigazet pruobat luadiacie luvennatta
rubljalla tuvvah pahoih tulokŋih. No talohuŋ-luvenda
1931 v. ev ze kuin talohuŋ luv, enda 1921 v. Muakunda—
torgu i kooperacijii lykättih yksinäzen torruŋta vähiä
ei ynnäh. Yksi tämä äijaldi erottav tämän aijan
talohuŋ-luvendua nepan algu aijan talohuŋluvennaŋta,
konza yksinäne kizai torrussa ŋuurda rolie. Pluanan
ro i, kuin stihnostin, „vällän vägilöin kizuan-nan
rŋnkallä, voitanda orudjan ŋuureni. Talohuŋ-luvenda
luadiacov pluanua myötj. Kaccomatta rŋnkan i torrun
laŋŋendah ruadaja klassa ei unaha pluanah näh, pluanu-
hizeh zavodindah näh talohukŋeŋŋa. Täda ozuttav ŋuuri
viizivuodizen organizuinda azie. Enämbi ŋida, kun endi-
zellä aijalla voicci vain reguliruija dengoin kävelendä,
niin nyt dengahine kiännyndä lieni enzimäzellä paikkua
soŋializmahizella sektoralla. Luvenda rubljalla lieni tämän
tuacci vielä enämmädi ennistä kontrolin i ucotun orud-
jana. Tämä muutoŋ ozuttuaci i tavaran vaihannaŋŋa.
Tavaran vaihanda jäi, no hiän on toizen muone, a ei
kuin ennen. Tavara-dengahizet otnoŋenjat jäähäh, zentän
što jäi myöndä-oŋŋanda dengoin vuoh. jäi vielä enämbi
kymmendä miljonua yksinäzie muanruadajin talohuŋta,
da i kolhozoissa on yhtevtetty vain osnovnoit tuo-
tanda-sredstvat i kolhoznikka rŋgeneh ozuttuacov rŋn-
kalla, kuin trgovca. Nep jäi no hänen aiga muuttu.

Stalinahine nepan opredelinda, kuin politikkuu, „kumbane on huavuşsettu soşializmahizin elementoin voitannan şuunnaksi kapitalizmahizin elementoin piällä, huavuşsettu klaşsoin hävitändäh varoin, soşializmahizen ekonomikan pohjan srojindah varoin, on lähten ynnäh Leninan ozutannoista uuen ekonomiin politikan zaduacoih i suşnostih näh.

Şirryndä nepah oli luajittu zen tuacci, şto kohald luottuacenda kapitualan piällä „voinahizen kommunistman“ formaşşa ei tuonun i ei voinun tuuva monen azien tuacci uuen ekonomikan pohjan srojindah. „Normalihizie otnoşenjoida myö nyt emmä voice şuaha“ — pagizi Lenin. NEP pidäv luadie vägöväksi abu-aziekşi ruadajan klassan käzissä huavuşsetuon azien luajinnaksi.

„Ekonomikkahizeşť i politikkahizeşť“, piirdi alla Lenin, „NEP täydeläzeşť ob-specciv meilä voicennan srojle soşializmahizen ekonomikan pohjan“.

Leninan eloşşa olleşşa, kuin hiän i şano, uuen ekonomikan pohja vielä ei ollun ladjattu. Genialjnoin trudiicin massoin vedäjän kuolennan aigah myö olima vain kohennanda aijan kynnykşen luona. Soviethahizen promşlennoştin produkçija şih aigah vielä oli edähänä ennen voinahizeşta tazoşta (urovnjaşta). 1913 v. produkçija ei ollun korgiemi 25 proç. ennen voinahistja. Vielä kezällä 1924 v. cugunan laşşenda, oli kaikkiedah 14 proç. ennen voinahistja. Kolme vuotta uutta ekonomikkahistja politikkuu Leninan elännän aigah annettüh enzimäzet hyvät tulokşet, no vielä äijiä ei zen muozet, ştob lizättylöillä tempoilla voicciis şiirdyö soşializmahizeh luottuacendah.

No Lenin huavai voicennan ielleh päin tempoin şuurennandua soşializmahizeşşa srojinaşşa oigien klaşsahizeşti-lujan proletarijahizen politikan rukah.

I tozieh, partin neuvonnanke, Leninizman znuame-nan alla, ruadaja klassa şai şuurimman katkiennan kyläşşä, keşkikerdazin kiännynnän kolhozoin puoleh. Tu-

lokšena aziet juuriloida myötj muututtb: pieni burzuihine stihija jo ei ole korgiemi miän muašša.

Šuurbmbua istorijahiztja vaznostie voitot kylän talohukšešša, obespecittb šiirdyö kulakkolisson rajotannašta i lykkiännäštä, politikkah kulakkolisson hävitändiä kuin klassua, kogonazen kollektiviziruinnan pohjalla...

„Tällä aziella ylen äijäldi lujenov smbcka ruadajua klassua muan ruadajinke. Levenöv ruadajin, muanruadajin vallan pohja—šanuocov sovietoin siezdan rešinnoissä— „vluštın, kumbasella täštä šuat glavnoina abuniekkana kyläššä ollah kolhozahizet muanruadajat.“ Kakši leninahistja neuvonda mielä (idejua) ollah pandu sovietoin siezdan rešinnöin pohjakši ruadaja — muanruadajin vallan pohjan levendämizeh näh. Enzimäne ideja on ze, što muanruadajin šuurimmat interesut pakotah kaikin pienin yksinäzin talohukšin yhlevttämistä kolhozahizih; toine Leninan ideja on ze, što kolhozahine srojinda on yksi trudiecijoin klassahizen borcuinnan formista proletariatan neuvonnanke sočializmašta šyvin. Keviällä 1931 v, myö näimmä uunen rešajušcöin eissynnän soviettahizešša kyläššä: yhtevtetty sektora yhtevtti enämmät puolie kaikista talohukšista, einin šuureman enämmissön. 200 tuhattua kolhozua, kumbazet yhtevtetäh 13 miljonua muanruadajin talohukšie, ennen hienonnettuloida, kylvetih 4000 sovhozanke yhteššä enämmän 70 proç. tougoloin kylvö ptavnie. Ç. K-n ijunjahine plenuma (1931 v.) ozuttb täššä yhtevvynnäššä uuzih otnošenjoih kyläššä. Ennen keškikerdane yksinäne oli keškimäzenä figurana kyläššä. Nyt „keyhän i keškikerdazen yksinäzen azie kylätalohukšen tuotannašša (projizvodstvašša) lieni toizen azielline (vtorostepennoi) (VKP (b) n ÇK-n ijunjahizen plenuman rešenja).

Šuat tuhattoida yhtevtettyzie muanruadajin talohukšie oformljaiccietah i voitetah klassahizen borcuinnan ulovjoissa i tällä pohjalla juurduacetah kapitalizman juu-

ret muakunnašša, kulakkolisson juuret, tämän „šuurman kolhozoin vihazniekan“. Ynnäläne pohjuolda kollektiviziruinnan loppienda liev luajittu viizivuodizen lopuksi i vielä ennen, 1931 v. lopuksi liev loppiettu soçializmahizen ekonomikan pohjan ladjuanda.

TAVOTTUA I JÄTTIÄ

Viizivuodehine pluana, kaccomatta valehuš miän klassahizin vihazniekoin i hiän auttajin kekšindöih, lieni ei „kebiemielizin mectateljoin bolševikoin“ kekšindä, a tozinazen istorijahizen kiännynnän vibuna levähytettyöh soçializmahizen luottuacendah kaikella frontalla i soçializmahizen srojinda azien vägövänä orudjana. Viizivuodehine pluana lieni, kuin tämä on alla-piirretty jälgimäzeššä sovietoin siezdan kaikki-sojuuzahizešša, plenumašša, „ruadajan klaššan znuamena“ Miittynäzet ollah viizivuodehizen täytännän tulokšet? Viizivuodizen programman annannat enzimäzekši kaheksi vuuveksi rahvahan tulokših muakunda — bjudzettah, kapitalnoi-loih panendoih yhtevtettyöh sektorah, promyšlennostin valovoih produkčijah, kylvö-plavniloih, jyvähizeh tavara-produktoih i raudatielöin tavarahan vejändäh näh, ollah ei vain täytetty no i lizänke täytetty. Meilä on pikkarazie pluanan ei täytändöidä muduanzissa otrasliloissa. No kaikkie pluanua myötj myö eissymmä edizeh päin šuurenke annannoin ylitännänke (prevyšenanke), kumbazet ollah utverdittu jälgimäzellä kaikki sojuuzahizelia sovietoin siezdalla. Myö kahešša vuuvešša vähiä emmä kahen muozeksi luadin jygien promyšlennostin produkčijan. Vlen boiko nouzi miän mašinoin-srojinda promyšlennosti (enemmän 2 kerdua) i muan-ruanda mašinoin srojinda (2 kerdua) Myö täyttimä GOELRO-n pluanan (elektroenergijan šuanda) ynnäh i tänä vuodena luajimma vähiä ei kahta šuuremmakši raionoin elektrostancoin viän.

Korgiet boljševizmahizet promyšlahizen produk-
čiin kazvannan tempat, obespecitah miän muakunnan
eissynnän soçializmahizen industrializaçiin tiedä myötj.
Promyšlennostin produkçii mulloin oli $\frac{2}{3}$ kaikkie rah-
vahan talohukšen produkçiista. No tässä pidäv alla-piir-
diä ze, što viizivuodizen kahen enzimäzen vuuvien tem-
pat ei olla kaikkie korgiemmat. Meilä pidäv noštua miän
promyšlennostin omah paino vielä korgiemmakši. I myö
vejämmä srojuh uuzie i uuzie industriin gigantoida. 1931
vuodena ruvetah šavuomah 518 uuzin šuurimmin pred-
prijatjoin trubat. Hiän znacenjäh näh voit šanuo tämän
muozie azeida myötj; nellässä männyöššä vuuvešša myö
srojima 323 uutta predprijatjua. Kaikki produkçija 528
on kahta kerdua šuurembi kaikin uuzin predprijatjoin
produkçijua, kumbazet ollah laškiettu ruadamah nellässä
tämän iellizeššä vuuvešša. Nämä muduannet luvut ylen
šelgielädi ozutetah tozinazie boljševikkahizie tempoida
soçializmahistja srojindua.

Äijissä otrasliloissa myö lopemma viizivuodizen ei
4, a 3 i $2\frac{1}{2}$ vuuvešša.

„Uudine miän promyšlennostin kazvannašša on ze,
što meilä on voicenda boikoimmilla tempoilla šuurendua
i jygiedä i kebidä industriida. (Stalin). Tämä istorii-
hine kiännündä kazvajih boljševikkahizih tempoih päin
kaikešša promyšlennostissa, lugien yhteh i **kebien**, oli
varušettu šuurimmilla miän **jygien** industriin voittoloilla
i ennen kaikkie **muššan metallurgiin.**

Aivin tällä pohjalla, jygien promyšlennostin pohjalla
kuin vedäjän zavodinnan soçializmahistja industriida,
kiändymättä kazvav i kebie promešlennosti, erisj maini-
ten šuurenov šargazin i hlopka-bumuagahizin predprijat-
join produkçii, levetäh ruadajat fuabrikat i varuštaucetah
lašsendah uuvet gigantat.

Pidäv **tavottua i jättiä** edimmäzet tehnikka — eko-
nomikkahizešti muakunnat, i tämä azie käškien diktuic-
cov vediä **boljševikkahizie tempoida** soçializmahistja

srojindua kaikissa otrasliloissa i ennen kaikkie reşajuş-coiloissa otrasliloissa.

Erottajana osobennostina tädä sroikua tällä aijalla on soşializmahizen industriin tempoin lizävö, kumbane, rynnän kollektiviziruinna on şuurin pala soşializmahizen ekonomikan pohjan ladjuunnan lopetanda azieşşä.

„Hävitä, einin tavottua edimmäzet muakunnat i jättiä hiät niin ze ekonomikkahizeşť“ — kirjuttş Lenin ennen oktjabrjahistja revoljuçijua, kaccuon revoljuçijahizen kazvannan perspektivoih. Parti yheşşä Leninanke kaikenke şelgehyönke nägi vielä ennen proletariattahistja revoljuçij a, şto pidäv hävittiä muakunnan tehnikka-ekonomikkahine jändä, „tavottua i jättiä edimmäzet muakunnat“.

Enzimäzellä kaikkisojuuzahizella promşlennostin ruadajin konferençijalla t. Stalin pagizi: „Maksimum (kaikkie enämt i) kymmeneşşä vuuveşşä meilä pidäv hypätä ze matka, kumbazella myö jäimmä edimmäzistä kapitalizman muakunnęsta.

„Aivisj enambi 10 vuuveşşä.“

Myö luadima jo emmä yhen harpauksen otetuon lopun tiedä myöt, — tavottua i jättiä promşlennostin kazvannan tazo enämmäldi edimmäzie muakundę.

Jättähyöh ei vain evropahizet muakunnat, no i Severo-Amerikkahizet yhtevtetyöt muakunnat, myö lienemmä enzimäzenä ilmalda muakundana produkçiin äijehyttä i tehnikkua myötj, şuurşmbana promşslahizena — muanruanda (agrarmoina) muakdana.

Meilä lietäh şuurimmat industriin gigantat.

Viizivuodizen enzimäzin vuoziloin voittoloin avunke myö rubiemma eistymäh edeh päin i täydeläzeşť luajimma tozinazekşi lozungan „tavottua i jättiä“.

— Täh varoin meilä ollah kaikki objektivahizet voicennat, — pagizi izännöicçijoin konferençiissa t. Stalin.— Ei ole vain mahandua hyväzeşti ottua nämä voicennat. A tämä on meista. Vain meistä. Aiga on meilä opaştuottamah näidä voicendoida“.

Sozializman srojinnan boikoi kazvanda, ylen korgiet tempat muakunnan industrializaçiissa i kylän talohukşen kollektiviziruinnaşş a kaikkeh korgehukşeh şeizatettbh kyzyynnän miän transportan revoljuçijahizeh ynnäh toizin-srojindah näh. Mintän transporta lieni „kaida paikka“ (aida) rahvahan talohukşessa.

Tämä šellittiäcöv šillä, što promyšlennosti i kylän talohuş hylgiämättä pakotah ylen šuurie i nagolo kazvaje gruuziloin i ajajin vejändä-tempo:da, zen muozie tempoida, kumbazet miän transporta voiccov šuaha vain rohk.en tehnikkahizen bazarı muutannan jälgeh i kaikin raudatie talohukşen paloin levähytetyön raçionalizaçiin jälgeh.

Šuuri gruuziloin kiännyndä i ajajin perevezinnän kazvanda enzimäzinä viizivuodizen kahtena vuodena, parovozahizen parkan šuurennanda, tavara vagonan keşkikerdazen šuutkissa ajannan šuurenenda i. n. i. — kaikki nämä ollah miän transportan šuurin voittoloin ozuttajat.

Transporta täytti viizivuodizen mänijäşşä 1931 vuoveşş a, ei nin kahta vuotta ennen aigua.

I kaccomatta täh transporta lieni „kaida paikka“ rahvahan talohukşessa, rubei jämäh kaikešta muakunnan soçializmahizešta srojinnaşş a. Tämän kaikenke viänke alla-piirdi partin Ç. K.: n ijunjahine plenuma.

„Kaccomatta nägöväzih voittoloih raudatien transportan ruavoşş a, — ozutt plenuma, — hänen kazvanda-tempat ei olla muakunnan socialimahizen srojinnan kazvannan vaştnehenä“.

Myö šaimma çarizmalda nasledstvaksı ylen pienen raudatien sietkan. Tulov kun šanomma, što 1913 vuodena raudatielöin pidahuş Roseissa oli 70,525 kilometrua, šilloin kuin SASŞ raudatielöin pidahuş oli šuurembi 400.000 kilometrua.

Jälgimäzinä 15 vuodena raudatien materiala äljäldi kulu, ei zen røgenyöh, kuin pidäisj, vaihtuacettu relsät,

spualat. Transporta jäi tehnikahizešša toizin varuštua-
cennašša.

Muduannet vrediteljoin elementat, kumbazie tāmān
iellizinä vuoziloina oli vägi äijä transportalla, tahott̄h
ynnäh r̄kkuo transportan ruaduo i, tiettävā, jätettih
omat jället.

Obezlickahine ajelenda, kumbane vediäci tehnikahizen
bazan olennatta, toi šuureh parovoz̄n r̄kkuocendah,
ruado-disčiplinan langiendah i ruavon tuotannan alenendah
1930 v. toizella puolella i 1931 v. enzimäzellä kvar-
tualalla.

Kohennanda raudatien talohukšešša zavodiei obez-
lickan hävitännän jälgeh i hänen vaihanda kahennettuoh
ajelendah. Jälgrimästä azieda ei fati odnuakko ši varoin,
štob̄ kiändiä transporta uuvella tiellä.

Sočializmahizella transportalla pidäv rohkiel̄ toizin
srojicie i toizin varuštuaie.

Kuin tämä luadie, miittynäzeštä aziešta pyzittiäcie?
Ijunjahine VKP (b) ČK plenuma ando šelgien vaštumannan
täh kyzyndah. Vejändä azie transportan toizin luajinnašša
on-raudatielöin elektrifičiruinda, parovoz̄n vähäzin vai-
handa elektro-vozh̄, kumbazet voijah voittua kaikkie
pissymmät kabadinda-paikat.

Kapitalizmahizissa muakunn̄ssa, m'ssä rauda tiet ylen
r̄geneh ollah yksinäzin miehilöin i kampanjoin omat,
transportan elektrifičiruinda pietteliečov. Kapitalistat ei
rohkuaceta ynnäh uuvendua raudatielöidä. Tulokšena
myö niämmä Severo-Amerikkahizissa yhtevtettylöissä
muakunn̄ssa vain 1 proç. elektrifičiruiduloida rauda-
tielöidä, Angliissa 2 proç, Francušša 2,8 proç.

Myö olemma äijä paremmašša polozenjašša buržui-
hizih muakund̄h näh: oktjabrjahizen revoljučiin jälgeh
meidä enämbi ei šidele yksinäzen kapitualan nuora. Myö
voicemma rohkiel̄ kuccuo uuvan tehnikan abuh soçi-
alizmahizella srojinnalla. Myö voicemma leviöldi laškeie
elektrifičiruinda transportah.

ÇK: n plenuma ozuttb, što meilä pidäv vägövät parovozat, 50—60 tonnahizat vagonat, šuuri liikunda sostuava. Meilä pidäv, tämän lizäkšl, kohendua tiet, vägövöittä yhtehyš, kohendua vejenvaruššanda, mehanieliziruija ladjuanda i rojinda ruavot.

No tädä on vähä. Meilä pidäv lähimmäzinä vuozina srojle uuzie i uuzie rauda-tielöidä, šuurendua raudatiehine srojinda. Rajan taguana raudatielöin srojinda voinan jälgeh pocki pietty. Amerika, primierakši, 1916 vuuvien jälgeh ei srojlin ni yhtä uutta tiedä, Anglii täh šuat ei šezattan uuvestah ennen-voinahistja gruuzivaihtuo, ši aigah kuin SSSR: n gruuzuvaihanda nouzi 1913 vuodeh näh 150 proç. Meilä pidäv uuzie i uuzie tielöidä, štoš andua piäzendä karagandihizilla hiililöillä, obespeccie Uruala-Kuzneçkahizen kombinatan lopenda i niin iellepäin.

Icciestäh on šelgie, što transportalla nyt, enämmäldi cem konza ni olgah, pidäv miän promyšlennostin abu.

Transportalla 1931 r. pidäv šuaha 1030 parovozua, 47.400 tavara-vagonua i çisternua (kakšiossihizešša luvušša) i 1467 issunda-vagonua.

Näin rešši **ÇK:** n ijunjahine plenuma.

I tämä miän partin Ç. K. n rešindä liev vägövä töyk kiändä transportan revoljuçijahiseh toizin luajindah, kumbane tällä aigua on jänyn pala šocializmahistja sroi-kua, i täh rukah obespeccie promyšlennostin kazvanda i uuzin industriin gigantoin uuzin šadoin fuabrikoin i zavodoin aijalleh laššenda.

SSSR: n rahvahan talohukšen viizivuodine pluana, kumbane on luajittu tiäjännän rukah, kieldämättä avttav kaikkielda päin kaccuon parembah miän promyšlahizin keški-kohin muutannalla. Vanhat promyšlahizet raionat—Moskova, Leningrada, i Donbasa, missä täh aigah on kerätty 87 proç. šuat kaikkie muakundahizie promyšlahizie fondbe, jätetäh icciellä i viizivuodizen jälgeh edizin raionoin paikat, kumbazet obsluzivaijah sloznoimbie pro-

mъшлennostin otraslioida. No viizivuodine sillä se aigua vedäv yläh jlänyöt naçionalahizet randa-paikat, noçtuan hiän doljua yhtehizeşşä promъшlennostin suurehuoşsa.

Miän fuabrikat i zavodat lähetäh revnah ruaga-tavar-
ran lähendä paikkoih.

Eissyndä mänöv päiväzen nouzenda rannaşta päiväzen laşkiecenda randah päien. Myö tiijämmä, şto Uralalla i Siberissä luadiecov toine hiili-metallurgiihine SSSR: n baza. Kuzbassa i toizet päiväzen. laşkiecenda raionat noşsetah miän promъшlennostin fondyn omua painuo 10,4 proç. şuat, enämmäldi kahta kerdua nygyzeh näh. Vanhat raionat kazvetah vägövällä tempalla. No hiän dolja langiev 71 proçentah şuat.

Lyhemmäldi şanuon viizivuodine andav pohjan kai-
kin SSSR: n raionoin pluanuhizeh i oigieh şocializmahi-
zeh industrializiruindah varoin, a ei vain vanhoin raio-
noin, missä ennen revoljuçijua, kuin kobrah oli kerätty
kaikki veniäläzen kapitalan ekonomikkahine vägi.

Monin uuzin promъšlahizin keşki kohin luajinda en-
dizillä cuarin imperijan kolonjoi i puolikolonjoi paikoil-
la ando reşajuşcoin ozuannan velikoderzavnoida şovi-
nizmua myötj, Roseissa eläjän rahvahan eiyhenmuoze-
hutta myötj.

Rъnnan SSSR promъšlennostin siirrännänke Ç K.: n
ijunjahine plenuma alla — piirdi şuuren znacenjan mudu-
anzin promъšlahizin predprijatjoi toizen muostja şiir-
rändiä, nimittiän şiirrännän linnoista kolhozahizih raio-
noin. Linnat kazvetah miän päivinä väliän: raionahizissa
keşkikohissa, şuurissa promъšlahizissa kylissä, hiilen şuanda
i raudahizin kaivannoin paikoin läşşä. Tov. Stalin omaş-
şa şanonnaşsa agrarnikoin — marksistoin konferençissa
huavuuli uuzin promъšlahizin paikoin boikoida kazvandua
kyläşşä. I myö niämmä şto kylän i linnan prokljuatoi
vaşcokkasin olenda, kumbane pyzy şadoida vuoziloida,
rubei tozieh huuhtuocomah — i ylen şuurilla tempoilla —
toizin srojinda algah.

Linna kiändy „iholleh kyläh päin“, a kolhozahine kylä omašta puolešta kiändy „iholleh linnah päin“,

I tässä ei ole niimidä diivuidavua, zentän, što linnan i kylän keššestä ruvettyh pyvhkiecömäh rajat i äijät kylät „kazvahetah“ promyšlahizilla predprijatjoilla.

SSSR:n ruadaja klassa avttav uuzin promyšlahizin paikoin luajinnalla muanruanda raionoih, uuzin linnoin i linnahizin posjolkooin srojinnalla i kieldäv kymmenin tuhmansuurin linnoin sprutoin srojinnan tahtomizie šadoin tuhatoin sošializmahizin linnoin neicci.

Lenin aivis šido kyzyndiä linnan talohukšeh näh kyzynnänke linnan i kylän keškenäh vaščokkazin olen-dah näh, kyzynnänke promyšlennostin yhtevttämizeh näh muanruannanke yhtehizen ruavon pohjalla. Lenin ozuttv tielöidä, kumbazet vejetäh kylän jällellä jäännän hävitändäh yhdä puolelda i liijakši šuuren šuurin mas-soin kerravvynnän hävitändäh šuurissa linnoissa, toizel-da puolelda.

Miän šilmillä mänöv uuzi „rštikanzoin šijotanda“ (Lenin) Maltettava on, što näissä uslovjoissa linnan talohukšeh kyzynnät edäh uijitah ramkoista „obščnoilo-in“ linnan hyvinruannan kyzynnöistä. Ka mintän Č.K:n ijunjahine plenuma tämän vägövyöldi šeizattv linnan talohukšeh problemat taloloin srojinda, kommunalihizie sroj-kie, vezitrubie, linnan transportua.

Oktjabrjahizen revoljučiin jälgeh ruadajan klaššan eländähizet uslovjat liettih äijiä paremmat.

Revoljučijan vuoziloina on šitretty vanhoih kodiloih tuorehista podvualoista i puolipodvualoista, muahizista majoista i koikahizista ugla fateroista sadoida tuhattoida ruadajie (läššä 500 tuhattua vain yheššä Moskovašša). Tämän lizäkši jälgimäzinä 5 vuodena uudeh kodiloin srojindah oli pandu SSSR myötj 3.500 miljonua rub. Vägövitetyön kodihizen srojinnan tulokšena erämbi miljonua ruadajin perehtä on pandu elämäh uuzih kodi-

loih, a 1931 v. uuzih taloloih liev piäššetty vielä tallä lizäkši 600 tuhattua ruadajin perehyštä.

Nämä luvut ice iccieštä paissah.

Miän partin Ç. K. ijunjahine plenuma Moskovon primieralla ozutts nägöväzen kohennann ei vain talollistja, eländähistjä talohušta, no i kaiken linnan talohukšen, osobenno jälgimäzinä vuozina. Moskovašša tramvaihine sietka šuureni 262 kilometrašta yksikoleihistja tiedä 1913 v. 422 kilometrah šuat 1931 v. einin 61 proç., šuureni vezitrubin sietka 537 kilometrašta 805 kilometrah šuat (kazvanda 50 proç.), kanalizačii 447 kilom. 627 kilom. šuat (40 proç.) valgeutanda sietka 34 proç, uuvet mostituot tiet ollah 2 miljonan kvadrattahistja metrua pidahuten, heistä 600 tuhattua kvadrattahistja metrua parennettuloida tielöidä.

Mih näh šanotah nämä aziet. Ših näh, što kuin ozutts Ç. K. ijunjahine plenuma, „linnan talohuš loppi kohennanda aijan i harpai toizin srojinda aigali“. Nämä luvut ozutetah vielä i šidä, što rahvahan talohukšen kazvanda tempat vielä nagolo jähäh muakunnan industrializačistja, kaikešta soçializmahizešta sroikašta. Otamma tuaš eländä paikat. 1913 vuodena linnan eläjin šuuretešša 8,4 proç., eländä paikoin plavni šuureni vain 4,3 proç. Hillän eländä plavnin kazvannan tuacci keškikerdane eländä plavnin norma pieneni 1926 v. normih näh 1,4 kv. kilometralla, Täh rukah on maltettava mintän meillä ei fatai eländä fondua uuzih ruadajih varoin, kumbazet tulđh linnoih, äššen pienimbiä sanitarahistja normua myötj. Pidäv srojie uuzie i uuzie taloloida mainicomatta jo ših näh, što pidäv pidiä hyvin vanhoida taloloida, štoбь piästä hiät enneaigazešta kulunnašta,

Miän promyšlennosti vuozu vuuvelda kazvav, kazvav uuzin ruadajin lugu, myö emmä kergie hiän lizävvyännällä jällesti i emmä voice andua ruadajilla eländä paikoida. Myö jämmä jällellä uuzin taloloin srojtinnanke. Moskovašša, primierakši, promyšlennosti kazvo 20) proç, a linnan talohuš vain 50 proç.

Myö jännä niin-ze i kommunahizešša talohukšešša. Enämmällä puolie miän linnoilla ei ole kaikista neobhouimoimbie kommunahizie srojenjoista, ei ole vezitrubie, a niissä linnoissa, kumbazissa ollah, hyo ruatah ei kaiki la eläjillä. Tramvait ollah vain RSFSR: n 29 linnašša. Kakši kolmanetta ollah yhtenizittä kylölöittä, a kaikešša Donbasašša on vain... 11 kylö,

Рынан kasvajinke uuzinke linnoinke, kumbazet jätetäh i suurenetah omua promyšlahistja znacenjua, myö niännä uuzie promyšlennohizie linnoida, kumbazet kasvetah rygeneh palljahalla paikkua, kuin, primierakši Dneprostoi, Magnitogorska. Uuveštah luajittuloissa keški kohissa mänöv gigantahine srojinda. Kahen jälgimäzen vuuven aigah, 1930—1931 v. v. oli nošsettu sooruzenjua i varušettu oborudovanjua 11 uuvešša promyšlennoihizešša keški kohašša 1292 miljonah rubljah.

Täššä aijašša vanhoissa šuurimmissa keški kohissa (Moskova, Leningrad, Ivanovo Voznesensk, Harjkov, Dnepropetrovsk) oli pandu predprijatjoih 700 miljonua rubljua, a 6 puolihteh uuvešša promyšlennohizešša linnoin paikaissa (Rostov na Donu, Jaroslavlja, Niznii-Novgorod, Lipečka, Stalingrada, Sverdlovskaja)—557 miljonua rubljua.

Myö täh rukah niännä, što enämmät kapitalahizista panennoista männäh ei vanhoih, a uuzih linnoih, kumbazet vähäzin lizetäh järeimbih promyšlennohizih keški kohta srojuh.

Uuuet linnat kasvetah ruadajin posjolkoista, kylän raionahizista keški kohista okrugoin hävitännänke yheššä i šuurin sovhozoin, kolhozoin i M. T. S. luajinnanke yheššä.

Parti lykkiäv molemmat kalduacennat — i oigien i vazamen — uuzin promyšlennohizin keški kohin srojinnašša. Kapitalizma luadi eläjin kuin vedih šijotandua sih varoin, štoš suuremminke hyvyzinke iccieh varoin eksploatiruija ruadajua klassua. Myö juuriloih šuat muutam-

ma, kaccomatta varaculoih pöllättelecijoih oigieoppoportunizmahizešta luagerista, ruadajin šijotannan, linnan talohukšen lujendamizen kauttš i kohennamma materialahistja eländähistä polozenjua suurin massoin ruadajie eläjie.

No myö borcuicemma i „vazamenke šanonnanke“ linnoin kuolendah näh. šiň näh, što „vanhat linnat pidäv andua arhivah“ i n. i. Tämän „vazamen šanonnan“ alla peitteliēcöv pieni -burzuihine viha ruadajih keški kohtš i tahonda rozorie j jagua ruadaja massa,

VOITTO KAIKKI-ILMAHIZEN ISTORIJAHIŠTJA ZNACENJUA

Pikku-palaziksi liettih murennettu kaikki burzuihizin professorion-vrediteljion i oigielisto oportunistoin huaššannat i „teorijat“. Rohkiet boljševikkahizet tempat šuadš rešajušcain voiton i promšlennostissa i kolhozoin peldoloilla,

Šuuri yhtevtetty talohuš, kaikinke vielä ajamatta jännyzinke vijoinke, kumbazet ollah šivottu äijäldi, vähäldi uudizen juannanke, lieni äijjä parembi piendä yksinäštä talohušta. Burzuihine teorija pienen talohukšen lujehuoč näh halgiev, kuin muila puzuri. Tulov šanuo, što miän gigantat tuotetah (proizvoditah) kaikkie huogehembua leibiä: jyvän icciellämäkšanda „Gigantaššä“ (sovhoza №14) on kahta kerdua pienembi leivän hindua, kummastja varušetah yksinäzeššä keški-kerdazeššä talohukšeššä. Jo yksi prostoi muanruadajin inventarin liziändä yhteh andav tuotandahizen (projizvodstvahizen) hyvän ozutannan.

Nyt myö šeizomma jygiemmän, no blagorodnoin zaduacan ieššä—varuštua suurin voittoloin vuoh uuzi kylän talohuš viizivuodehine, piäšsetty kaikista endizin pluanuloin vijoista, jännyzistä elännäštä. Uuvella viizivuodehizella erokši vanhoista pluanuloista, pidäv omaštua omakši neuvonda idejakši, omakši znuamenakši—ynnäläzen

kollektiviziruinnan lopetanda viizivuodehizen lopuksi i kulakon, kuin klaşsan likvidiruinda tämän ruavon vuoh.

Meilä pidäv i myö rubiemma srojimah uuzie şuurie jyvä - fuabrikkoida, oboruduiduloida tehnikan jälgi-mästä şanua myötj. Meilä pidäv şuaaha şuurimmat tempat kylän tehnikahizeşsa voozuenaşsa, kylän talohukşen i kylän talohukşen transportan mehaniziruinnaşsa i elek-trifiçiruinnaşsa kapitalahizeşsa srojinnaşsa i kylän talo-hukşen raionoin tuotandahizeşsa (projizvodstvennoissa speçializiruinnaşsa. Täh lizäksi meilä pidäv şuaaha kat-kienda uudizen şuurennanda azieşsa. Täşsa azieşsa myö jäimmä äşşen vanhoista pluanoista.

Eris kaconda pidäv andua ruagahizella bazalla.

Kazvattuan miän tehnikahizie kyljturoida levendiän hlopkan, svjoklan kylvändiä myö autamma tavarahizen nällän pienenömizellä muakunnaşsa i tozinazen ruado-palkan şuurennannalla. 1931 vuuven pluanaşsa oli huavattu tehnikahizin kyljturoin kylvö-plavnin şuurenenda läşşä 4 miljonalla ga einin 37 proç. Tämä kazvanda, nägö-väzeşti andav uuen töykkiännän kebien industriin kazvannalla.

Uuvella kylän talohukşen viizivuodehizella pidäv lietä i hiän liev partin i ruadajan klassan tämän politikan tozittajana orudjana. Uuvella kylän talohukşen viizivuo-dehizella pidäv lietä i hiän liev, borcuinda, orudjana levien soçializman edeh päin eissynnästä şyvin, kaikkie rahvahan talohukşen frontua myötj, klassáhizen borcuinnan orudjana.

Kulakkolisto tahtov keikkeh rukah piettiä kolho-zahine eissyndä. Tämän tuacci klassahine borcuinda, kaccomatta şih, şto soçializman viät kyläşşä kazvettih ylen äijäldi, on terävöidyn. Kulakkolisto şai şuuren häviennän, no hiän ei hylgiä borcuindua. No välländä-mättömät, tempat sovhozoin i kolhozoin kazvandua liet-tih tuojana kyläşşä soçializmahizen sektoran voittuo.

VI sovietoin siezda käşki şuurendua sovhozoin kyl-vöplavnin 1931 vuodena 9,5 miljonah ga şuat, 1932 v.-

14 miljonah ga, 1933 r. 19 miljonah ga, šiinä luvuŝŝa jyvätrestalla 9,5 miljonua ga, ziiwatanvodinda trestoilla 6 milj. ga, suahorosojuuzalla 1,150 tuh. ga, tehnikkahizie kyljturoida myötj (suaharosojuuzatta) 1.150 tuh. ga, ŝiemenen vodinda sojuuzalla 800 tuh. ga.

Siezdia kiitti M. T. S, srojinda pluanua 1931 v. (M. T. S.) lugu lev ŝuurennettu 1.040 ŝuat traktora parkanke 1 miljonah hebozin vägeh. Siezda pygälöitti, ŝto „tällä aziella viizivuodehizen pluanan annanda maŝina-tractora-hizin stancoin srojindah näh, kumbazen ŝeizattj V sovietoin siezda, liev täytetty enämmän 3 kerdua. Edembiänä siezda ando zaduacan ruadua traktoroin i hebozin yhtevetyöllä viällä M. T. S: n kauttj 70—80 miljonua ga kolhozoin kylvämizie, vardeiliecién tämänke yheŝŝä „hevosviän znacenjän huogevtandua“.

Näin ŝuurin zaduacoin luajinda rubiev ozuttamah ŝoŝializman reŝajuŝcoida voitandua, rubiev ozuttamah, ŝto ŝoŝializmahine sektora ottav omih kázih kaikki rahavan talohukŝen rjagat.

Korgiet boljŝevikkahizet sovhozoih kazvannan tempat ozutetah hiän ŝuurda azieda kylän ŝoŝializmahizeŝŝa kiän-nändä azieŝŝa. Näittä ŝuurin yhtevtetylöin kylän talohukŝin paikoitta, jyvähizittä sovhozoitta, kuin „stanovahizetta hrebtatta kylän vanhan elännän toizin srojinaŝŝa (Stalin), myö emmä oiŝ ŝuanun reŝajuŝcoida voittoa i kolhozahizen srojinda ruavon azieŝŝa.

Jyväsovhozat annetah muakunnalla ŝuuren tavarahizen produkčiin. Konza miän parti, kolmie vuotta ennen tädä, luadi reŝenjan sovhozoin luajindah näh, hiän huavuali viizivuodehizen lopukŝi „ŝuaha heissä leivän tuotanda 17,7 miljonua ŝentnerua“. No jyväsovhozat meilä tänä vuodena, einin kahta vuotta ennen aigua, annetah 43 miljonua ŝentnerua, kumbazista muakunnan omiksi tulov läŝŝä 26 miljonua ŝentnerua tavarahiztja leibiä.

Min ŝuurehuot ollah voitot kylän talohukŝeŝŝa voitkebielidi nähä tämän muozista tozi-azeista: kolhozahine

inuanruadajalisto vielä keviällä 1931 vuotta oli suurempi kuuvan muakunnan eläjin luguo, yhteh otettuna, nimittiän: Avstrijan, Belgijan, Bolgariin, Daniin, Latviin i Litvan. Kolhozoin plavuloilla voicciis mahuttua Germanien, Francun, einin Italiin yheššä Poljšanke territorii.

Kolhozahizen srojinnan viizivuodehine on täytetty kahešša vuuvešša puolitoista kerdazenke lizänke.

Organizuijuot varuššannat (zagotovkat) lietäh tänä vuodena ei vähemiä 92—94 proç yhtehizie leibävaruššandoida, lugien yhteh i yksinäzin keyhin i keškikerdazin falohukšin leivän annanda (myöndä) kumbazet kontrak-tuidih omat kylvöt.

No oliis šuuri hairahuš huavuallja, što organizovan-noit varuššannat ei pakota meistä vägilöin tuhuondua, što leibä liev annettu muakunnalla avtomattahizešti, icevirduandahizešti, yhen käššennän tuacci ylähädä.

Meilä on ylen opaštava opytta mulloštja vuotta. Myö iijämmä, što täh šuat prestupnoin kebiemielehyön tuacci, golovotjapštvan i vaštuumattomuksen tuacci muduanzissa organizačijoissa ev šuatettu leibä, kumbane on varušsettu vielä mulloin, i ev kohennetuot vanhat ladjuanda paikat. Jogo ruadaja maltav, što vähä on vain kylviä leibä, händä pidäv vielä rabieštua kuin voit pienemminke kavotannoinke, a tavarahizet liijat händä pidäv aijalleh andua muakunnalla.

Kun myö tänä vuodena suurendannemma uudizen puolella čenteralla gektaralda, niin vain RSFSR-sta kerriämmä läššä 50 mil. centerua lizävö produkčijua. No lizävö produkčijašta pidäv, tietävä borcuija kuonttuzinke hiemainke.

Yhenverdahuksen muutanda i tämän tozi-aziešša ruavon mašannan päiväpalkan sisteman vaihanda urokkaruadoh kaikissa ruadoloissa, pidäv luadie yhteh aigah obezlickan hävitännäke inventarin ruatannašša: pidäv kiinnittä kaiken aigazet ruadajat traktorih, mašinoih i hebozih.

Borcuinda oigiešta luvušta i ruavon ŕeizatannašta ŕyvyn kolhozoissa—tämä on ennen kaikkie borcuinda pieni-burzuhihenke stihjanke, borcinnda kulakonke, kumbane omalla znuamenalla kirjuttŕ, kuin vuorohizen lozungan, ŕanan „yhenverdahuŕ“.

Urokka ruado pävä ruavon neicci pergav pieni-bur zuihistja vejändiä tulokŕin juandah „yhen verroin“, ŕidä vejändiä, kumbane vielä jäi kolhozahizella muanruadajalla zentän, ŕto „artelissa ei loppiece, a vain zavodiecov uuvan yhtehizen diŕciplinan luajinda, muanruadajan opaŕŕanda ŕoŕializmahizen ŕrojinnan azieh (Stalin.)

Monitta rŕjoitta, jygehykŕittä tädä ruaduo et luaji, V. I. Lenin kirjuttŕ, ŕto „ŕuurin rŕstikanzahizeŕŕa isto-rijaŕŕa vägehkäŕŕendähizen ruavon vaihanda ruadoh iccieh varoin ei voi luadiecie hieruocomatta, jygehyzittä, rŕjoitta, viällä liccuamizetta vanhaŕta pyzyjih, vierahalla niŕŕalla elajih i hiän händyriLöih näh“. Leninan ŕanat loistavaŕŕ ozuttuacetah kolhozoin elännän primieroilla.

Urokka-ruavolla ollah kiistämättömät hyvyöt hengilöidä myötj i päiväpakan tulokŕin juanda sistemoih näh. Tuomma vain yhen primieran: kolhozaŕŕa „Progress“ Mokroholmogorahistja raionua (Ukraina) ennen urokka-ruavon vejändiä pidi tuhota ŕvjoklan ŕarovkah 28 ruadopäiviä, kaivandah—23, kacondah—16, a urokkaruavonke: ŕarovkah kaikkiedah 16 päiviä, kaivandah 10, kacondah 10 ruadopäiviä. Nägöväne, ŕto tulokŕin juanda ruado-päivie myötj (a ei hengilöidä einin prosto päivie myötj) ruavon äijehyön i hyvehyön luvunke andav parimmat tulokŕet. Vain urokka-ruavon aigah luadiecetah uslovjat tozinazeh yhtehizeh ruavon i ruavon produktoin juannan kontroliruindah varoin. Tämä zaduacca on ŕelgieŕŕä formaŕŕa ozutettu kylän talohukŕin artelioin uŕtuavaŕŕa, kumbane ŕanov, ŕto „artelin clenoin oigieh ruavon ŕeizatandah varoin luadiecetah ruandanormat i maŕŕanda normat kaiken muozih ruadoloih varoin, luadiecov ruavon äijehyön i hyvehyön lugu, ottuacov ru-

von urokka makşanda i urokkahine sistema. (ustuvan § 14).

Rannan uuvan ruavon urokallizenke pohjanke, kolhozoilla pidäv ottua ruadajan klassan şuuri opıtta soçializmahistja kiistazin ruaduo myötj i urhakutta myötj, opıtta „kommunizmahizen ruavon taimenie“. Proletarijahizilla yhtehyş-vägilöillä pidäv kuin voit levieämmäldi andua tämä opıtta şefahizilla rainoilla i kolhozoilla. Jo enzimäzet harpaukşet täşşä äzieşşä ozutetah min äjehyöldi järteşşä kylän talohukşen tuotannaşşä soçializmahizen kiistazin ruannan i urhakuon vuoh nouzov ruavon tuotanda. Brigada rubei olomah kolhozaşşä şuurymbana ruavon şeizatanda aziena. Niin, kolhozaşşä „Leninskii putj“ (Alimmane Volga) urhakka brigada 4 hebozin vejännän norman neicci ando 6, livhtehin annannaşşä 10 kuhljalan neicci ando 22 i n. i.

Oigie ruavon şeizatanda kolhozaşşä, oigie tehnikkahizen oborudovanjan poljuinda; kumbane on kolhozaşşä, on azie ei vain kolhoznikoin, no i ruadajan klassan, kumbane neugov kylän soçializmahisella toizin-srojinnalla, neugov kaikella soçializmahizella sroikalla muakunnaşşä.

Partin Leninahine Ç. K., lugien şuuret voitot kaikella frontalla, voicci rohkieh şanuo omalla jälgimäzellä dekabrjahizella plenumalla:

„Pluanan täytändä kollektiviruinda azieşşä andav abşoljuttahizen iccieh päin painannan soçializmahizie elementoida kylän yksinäzen sektoran piällä, lujendav ruadajah klassan smъкkan muanruadajin trudiecijoinke massoinke i lopettav SSSR:n soçializmahizen ekonomikan pohjan srojinnan. Tämä liev voitto kaiken ilman istorijahistja znacenjua.

KULTURAHIZEŞTA REVOLJUÇIISTA ŞYVIN

Rahvahan talohukşen soçializmahine toizin srojinda pakkoi şuurda kiännändiä kulturahizella frontalla. Ei slucajno XV V. K. P.(b) siezda dekabrjaşşä 1927 v. şei-

zatts kuin suurimman probleman — kultturahizien revoljuçiin probleman. Jälgimäzen aijan aigah parti ei yhen kerran ottu suuremle rešenjoida kultturahizen revoljuçiin srojinnaşsa (speçialistoin kadroih näh, eikirjahmahannan hävitändäh näh i n. i.)

Ennen revoljuçijahistja aigua Rosei şeizo kirjahmahannan tazuo (urovnjua) myötj, kuin tietäh, jälgimäzeliä paikalla (Evropaşsa, alembuana Ispaniida).

Çarizma lugi trudiecijoin massahistja eikirjahmahandua omana pöngänä i kaikkeh rukah piettelä borcuindua eikultturahukşenke. Kerenşçinan aiga ei andan ni miittynästä eişşyndiä täşşä azieşsa. Vain oktjabrjahine revoljuçii levähytti täh şuat nägömättömät tempat kultturahistja srojindua i obespecci loppomattomat voicennat kulturahizeh nouzendah varoin.

Otamma eikirjahmahannan hävitännän.

Çuarihizeşsa Roseissa 1000 eläjän kohtah oli 777 ei kirjameştä (Germaniissa 0,4, Şveičariissa 0,5, Angliissa 7). Soviethahizin organoin i proletariihizen yhtehykşen vägilöillä ei kirjameihin lugu aleni 1920 v. (1000 kohtah) 681 şuat, 1926—634 şuat. No kaikkie suuremman levähytännän ei kirjamehannan hävitändä azie şai jälgimäzinä vuoziloina, i täh pidäv alla piirdiä, şto tämä voitto oli obespecittu ruavon muozin formin i metodoin otannan tuacci ei kirjameihinke i pahoin kirjamehtajinke (kultpohoda, kultviesti i n. i.)

Kirjah opaştujin lugu oli 1927—28 v. 365 t. 1928—29 v. 2.700 tuhattua. Tällä luvulla pidi pluanua myötj 1929—30 v. şuureta 7,5 miljonah şuat korgiemmanke täyzi—igäzin eikirjahmahtajin i pahoin kirjamehtajin şkoln tempoinke i tazonke. Tozinane eikirjahmahtajin opaşşanda edäh jätti nämä pluanuhiset huavuşşannat.

1931 vuuven aluķi oli huavuşşettu ottua opaşşundah 17,5 miljonua eikirjahmahtajie i pahoin kirjamehtajie. No tämä lugu on nyt vaihettu toizeh-äijjä suurembah. Soviethahine valda ottav omakşi azlekşi 1931 v. şuaaha

eikirjahmahannan lopullisen hävitännän i levieldi levähyttiä opaššunda vähäldi kirjajmahtajinke proletariatan keššessa linnašša i kyläšša, ruadajahizen ijan rajoissa, šuaha eikirjahmahannan hävitändä i levähyttiä borcuinda vähäldi kirjajmahannanke liunalazin trudiecijoin keššä, 17 vuodizešta 5) vuoven igähizinke i hävittiä a'guhine eikirjahmahanda muanuadajin 16 vuod zista 40 vuodizin jissä ynnäläzen kollektiviziruinnan raonoissa.

Tämän muone šuuri programma likbezua myötj pakoi opaštujin luvun šuurennandua 11,3 miljonah šuat vuoven enzimäzellä puolella i 35 miljonah šuat toizella 1931 v. puolella. Likbezan kontingentat 1931 v. ollah nelliä kerdua šuuremmat kontingentoida kumbazet o'dbh huavuššettu kuljturahizella viizivuodizella V kaikkisojuuzahizella sovietoin siezdalla 1932—33 vuuvekši. Enämbi šidä, kaikešša viizivuodehizešša oli huavuššettu opaštua 18—19 miljonua mieštä, a yhtenä 1931 vuodena rubiev opaštumah 21—25 miljonua trudiecijua. Nägöväne on jogohizelia, što kuljturahine revoljučii SSSR: šša ev tyhjä šanonda. Kuljturahine revoljučii rohkieldь kolahuttv oveh i šezavdu omallah paikalla rynnän industrializiruinnanke i kollektiviziruinnanke.

Täh näh voiccov šanuo ei vain opaštujin luguo myötj likvezan sistemašša.

Siirdyö toizeh kuljturahizen srojinda ruavon šuureh otraslih—kaikin opaššandah. I tiälä myö niämmä nikumbažešša muašša ei voitettavat kazvanda tempat, tozieh boljševikkahizet tempat.

Cuarin Roseissa algu-opaššannan kazvanda korgeimin tempoin vuoziloina (1905—1914 v.v.) oli 45,2 proç., ših šijah kuin RSFSR myötj tämä kazvanda oli vain 1923—31 v.v. 105,2 proç. Samoderzavjan aigah kyzyndä kaikin opaššandah näh oli šezatettu ei yhen kerran, no tämänke yheššä mainittv, što händä ei voi vediä eländäh. Rahvahan „Opaššannan“ ministerstva ylen tozinažeštł pagizi, što Roseissa voit luadie kaikin opaššanda

vain... 125 vuuven jälgeh. Pomeššikoin zemstvahizešša siezdašša 1911 vuodena yksi borcuiccijoista kaikin opaššannašta šyvin muduaš Ezerskii šano, što „eläv pienim-mäššä mitašša kogonane pokolenja ennen šidä, konza kaikin opaššannan ideala liev tozieh luajindahine*.

Midä myö niämmä tozi aziešša. Viizivuodizen pluanan jälgimištä huavuššandua myötj kaikin opaššannan vejändä loppiecov kaikešša SSSR viizivuodehizen lopuksi; einin 1932—33 v. Algu školan kontingenta šuurenov pluanua myötj 9,942 tuhatašta 1927—28 v. lışša 17 000 tuh. 1932—33 v.; opaštajin armii šuurenov 264,6 tuha-tašta 440 tuh. šuat 1932—33 v.

Tämänke yheššä kylä i jänjyöt rahvaš lähendiäcetäh proletarijah zen linnan i promyšlennohizin raionoin luoh-Korgiet boljševikkahizet tempat annettäh voicennan luadie objazateljnoi alguhine opaššanda kaikin 8—10 vuozidoin igähizin lapšin ennen kuin oli huavattu, einin ennen viizivudehizen lopetandua, nimittiän 1930—31 v. 1931—32 vuuvešta šuat kaikin opaššandah lietäh otettu i 11 vuodizet lapšet Vain äijäldi jänjyöt nacionalahizet republikat i oblastit voijah pitemmäkši aijakši vediä kaikin opaššannan vejännän, nimittiän viizivuodizen loppuh šuat.

VKP(b): n Č. K. tunnuštë objazateljnoikši i vanhemmin (11—12 vuodizin) opaššannan, kumbazet ei kvdy kaikkie alguhizen školan kursuo.

„Šuurin azie nyt on—širdyö objazatevjnoih alguhizeh opaššandah—pagizi tov. Stalin VKP(b): n XVI siezdalla.—Mie šanon „šuurin“, što tämän muone širdyndä ozuttaiš rešajušcoida harpaušta kulturahizen revoljciin aziešša. A širdyö täh azieh on ammuin aiga zen-tän, što meilä nyt on kaikki, midä pidäv kaikin alguhizeh opaššandah varoin šuurešša SSSR rainoin enämmitöššä“. Vuuven jälgeh VKP(b)-n XVI siezdašta vähiä ei kaikki SSSR: n raionat otettäh opaššundah školahizešša ijašša olijat lapšet i luajittäh iccieššä objazateljnoin alguhizen opaššannan.

Ennen-şkolahine kazvatanda, alghuhine opaşşanda — ollah valmistajat pordahat maltajan soçializmahizen sroi-kan varuşşanda azieşşa. Toine porraş — şeiccimen vuodizet şkolat, korgiemmat şkolat einin vanhah rukah „keşkikerdazet şkolat“. Kedä opaşť çuarin aigah keşkiekr-dane şkola — gimnazijat, realihizet şkolat, progimnazijat i n. i. Klaşşahizeh keşkikerdazen şkolan kerävvyndäh •näh çuarin aigah şanotah tamän muozet luvut (1 jänva-rjakşi 1914 v.): 100 lapşešta oli 25 dvorjanoin i cinov-nikoin lašta, 5 pappiloin lašta, 10 kupcin lašta, 32 meş-canoin lasta i káziruavon masterskoiloin izännöin lašta, 26 kulakkoloin i bohatoin muanruadajin lašta. „Keittäjin lapšet“ ruadajat i kevhät i keskikerdazet muanruadajat, harvoitta erotukşitta, ei piäşty privelegijahizeh şkolah. Oktabrjahizen revoljuçiin jälgeh vanha gimnazija oli rıkottu i hänen şijalla luajittu toine porraş yhtehizen ruanda şkolan. Nyt şeiccimen vuodizet toizinsrojiecetah ,fiabrikka-zavodahizen şeiccimenvuodizen rukah politeh-nizaçiin pohjalla, einin teoriijan yhtevtännällä prak-tikanke i opaştujin tunnuştuttamizella kaikenke projizvo-dstvanke. Şeiccimenvuodizen opaştujin ruatanda mänöv lizävö tempoilla, şeiccimenvuodizen opaştujin lugu pidäv pluanua myötj şuurendua 1250 tuhatašta 1927 — 28 v. 1843 tuh. şuat viizivuodizen lopukşi. Pygälöitämmä, što kontingenti linnaşşa şuurenov 883 tuhatašta 1230 tuh. şuat, einin 39,3 proç., a kyläşşä 613 tuh. şuat, einin 67 proç. Täh rukah şuacciecov kaiken aigane şovinda linnan i kylän vaştuacenda azeissa.

Eris ucotulla pidäv ottua niin şanotuot fuabrikka-zavodahizet şeiccimenvuodizet linnaşşa i muanruadajin nuorizon şkolat kylisşä, kumbazie myötj töizin srojiecov kaikki şkolahizen opaşşannan sistema. Korgiembí şkola SSSR ruadav ammatin mahtajan ruadajan viän i maltajin borcuiccijon soçializmahizešta yhtehykşeştä şyvin, varuş-şanda aziella.

Toizin-srojinda aijan alušta SSSR terävenmäldi kaikkie tundu hädä ammatin tiedäjistä ruadajin vägiloistä, kad-roista. Tuomma muduanzie primieroida: zen muozissa ylen vaznoiloissa rahvahan talohukušen otrasילוissa, kuin siikatoin i srojinda materjaloin varușșanda tehnikumissa oli kaikkiedah 230 opaștujua, ŝih ajgah, kuiq enzimäzie viizivuodehizen huavușșandoida myötj promeșlennostı pakkoi näissä otrasילוissa 1930-31 v. enämbiä 300) spe-țialistua keșkikerdazenke ammatin tiijänänke. Hädä teh-
nikumista-srojiiteljöistä oli kymmenissä tuhatoissa. a opa-
tujie oli vain muduanzie tuhattoida; zen—ze muozen
azien myö niämmä i kylän talohukșellizissa tehnikumissa,
vuzьșșa, vtuzьșșa i n. i.

Viizivuodehizen lopukși spețialistoin yhtehine lugu, hädiä myötj kaccuon, liev: kaikkiedah 1.212.700 mieștä, heištä korgiemmanke ammatin tiijänänke 354.140, keș-
kikerdazenke 858.560, ŝiinä luvușșa industrii-tehnikkahi-
zie spețialistoida—763.000).

Inzeneroin i tehnikoin lugu ŝuurenov 4 kerdua, ky-
län-talohuș kadroin 7,5 kerdua, ekonomikkahizin 2,6 ker-
dua. Kaikki spețialistoin kadrat yhteh lugiettuna ŝuuretah
4 kerdua.

Liziämma täh, ŝto vähiä ei puolet, tarkemmin 49 proç.
kaikista spețialistoista liev varușșettu viizivuodehizen
lopukși ruadajista. SSSR ŝiksi aigua liev 100.000 inze-
nerua ruadajua. Nägöväne, ŝto tämän muone varușșanda
pakuov monen muozen azien luajindua. Šuurin paikka
näistä azeista on fabzavopașșannalla, einin fuabrikka-
zavodahizella opașșannalla. Vielä Marks konza öllöv ki-
rjuttt, ŝto ruado on paraș kazvatanda i opașșanda
forma.

Marks kirjutt, ŝto opașșanda pidäv kiindieh ŝiduo
projirzvodstvanke, ŝto opașșannan pohjakși pidäv ottua
ruado, tiettäväne ei jygie, vaivuttaja fiziceșkoi ruado, a
kebie, lapșin vägie myötj i ruado politehнизмahine, einin
zen muone, kumbane ozuttav kaikki vaznoimmat projiz-

vodstan otraslit, a ei vain hänen yhen puolen. Projizvodstvan opaššanda pidäv šiduo tiijännöin opaššannanke, kumbazilla tämä projizvodstva baziruicciev, primierakši, matematikka, himija, mehanikka i n.i. sovietahizet školat fuabr. zav. opaššandua i fuabrikka zavodahine šeiccimenvuodine läššä tullah marksahizen ruanda-školan idejan tozilandah, kumbane löydi palavan kiitännan Leninalda.

Nyt SSSR levähyttiäcöv kiehuva ruado kaiken školan politehniziruindua ylähädä alah šuat

Šuurin azie, kumbane mänöv läbi kaikęšta SSSR školahizešta sistemašta, vanhemmin eikirjahmahtajin školաšta i alguhizen lapšin školաšta šuat vuzah i tiijändä-tunnuštuacendahizeh instituttah šuat,-on luja školan yhtehyš sočializmahizen srojiteljstvan zaduacoinke. Borcuinda kadroista šyvin levähyttiäcöv lozunganke: „voittua tehnikkä,“ „voittua tiijändä.“ Yhtehize lä ruadajin opaššanda sistemällä likbeza, kursut, proijzvodstva-tehnikkahizet kursut, ruadajin tehnikkahine škola, tehnikuma i vtuzა, pidäv obespeccic opaššandah otanda kaiken muozen ammatin tiedäjin i kaikkeh rukah varuštuacennuzin ruadajin. Aijissä predprijatjoissa, kumbazet šiirryttiš šeiccimen cuasihizeh ruado-päiväh, kahekšaš cuašu, opaššunda cuasu, anduacov ruadoh opaššunda kombinatašša iccieššä predprijatjašša. Zavodalla „AMO“ (Moskova) opaššanda kombinattah on otettu enämbi 3000 mieštä; tiälä on likbeza, čehahizet školat i spečialihizet koņcentrat, kumbazet varušetah brigadiroida i muasteriloin abuniekkoida, muasteriloida i inzeneroida. „AMO“ ei ole ainova SSSR:šša zavoda vtuzа. Ruadaja klassa voittav kaikki jygehyöt tiijändä-tiellä, tiellä korgeimmin tiijännän i tehnikan ladvoin luoh.

„Meilä ieššä šeizov kriepoši“-sanov tov. Stalin sočializmahizen promyšlennostin ruadajin konferenčiissa. „Kucutah händä tiijännäkši, hänen moniluguzinke tiijändä otrasliloinke. Tämä krieposti meilä pidäv ottua, min ze ni makšaisj. Tehnikan voitanda—ka mi lienі SSSR:n

proletariatian vuorohizena zaduaccana, kumbane luadiv sočializmahizen srojinnan šuurda pluanua*.

Partin i sovietiahizen vallan vägövänä orudjana borcuinnašša tehnikašta šyvin, sočializmašta šyvin on pecätti, kumbane bökistyv kakšimiljonahizeh ruadajin kirjuttajin aktivah. Gazietoin tiraza (pecatoinnan äijehyš) ennenrevolučijahizešša Roseissa oli vain 2.200.000 ekzempljarua. SSSR: šša tiraza nouzi 1931 vuuvekši 27 miljonah ekzempljarah šuat, einin 10 kerdua Laškietuon kirjahizen produkčiin nimilöin luguo myötj SSSR jø 1927 v. oli enzimäzellä paikkua.

SSSR pecätti on tozinane kollektivahine propagandista, agitatora i organizatora. Mainicemma vielä väliäzeh toizih rucagoih näh sočializmahistja sroikua kulturahizella frontalla. Viizivuodehine puana huavuštš kaikin massahizen polit-prosvješčenjan ucrezdenjoin kazvannan. Klubin ruadajin luvulla pidäv kazvua 25 proç, 7646 šuat, a rahvahan kodiloin i muanruada:in kodiloin niin-ze 25 proç, 5920 šuat. Klubat, ruškiet uglazet predpriajioissa i obščezitioissa organizujah ruada:in joudu aijan. Jälgi-mäzi tä vuoziloina nagolo levieämmäldi kazvetah niin kucutuot bazat „viižettä lebävö päiviä“ kultura i lebävö parkoissa, „zeljenazešša linnaša“ (Moskovan luona) i duacca paikoissa, missä ruadajat vietetäh omua lebävö päiviä pieneštä hinnašta Jccieštäh on šelgie, što SSSR: šša kaikki ruado ruadajin lebävön organizuinnašša on lujah šivottu politikkahizenke kazvatannanke, projizvodstva-tehnikkahizenke propagandanke i opaššannanke. Luvendapertiloin lugu šuurenov viizivuodeh zen lopukši 75 proç. (38.283 šuat). Kirjaštot (bibliotekat) kalken-ägazet šuuretah 50 proç. (34238 šuat) i tämän lizäkši eissyndähizin kirjastoloin sietka lizenöv 40 tuh. šuat.

Äijäldi šuurenov radio-sietka.

Kaikki tuhuonnat sočialjno-kulturahizeh srojiteljstvah oldyh huavattu viizivuodistja pluanua myötj 16.320 miljonah rubljah. Kolmannekši viizivuodehizen vuuvekši

panennoin summa opaşşandah tiedoloih, tervehyksen vardeindah i soçialjnoih obespecenjäh oli huavuşşettu 6.622 miljonua rubljua şuurenke liziännänke endizih dengan laşşendoih näh.

SSSR on muakunda, kumbane andav ennen nägö-mättömie kuljturahizen kazvannan tempoida, muakunda missä jogo kolmen miehen kohtah yksi opaştuv, millä ei voi kiitteliecie ni yksi, aştun kaikista „çivilizaçijahine“ muakunda muajilmaşşa. Myö jo emmä pagize ennen revoljuçijahizeh Rosein kuljturahizeh tazoh näh, kumbane, tiettävä, ei voice olla mittana SSSR:n voittoloissa.

Läşşä 50 miljonua opaştujua 1931 v. toizella puoliskolla, ei vähembia ni enämbiä,—ka yksi proletarijahizen diktaturan 14 vuuven tulokşista.

AZIE CIISIN, LEMMIN HYVEHYÖN I ROHKEHUON

SSSR: şşa ei ole ruavotta olijoida, Soçialismahizen srojinnan ylen şuuri levähyttiäcendä, kumbane jätti jällellä viizivuodehizen pluanan tempat, vei ruavotta olenan tyhjäkşi, toi şuuren hiän kadroista i ruadajašta viäştä. Viizivuodehizen aluşşa kaiken muozet vrediteljat i oigielisto oportunistat, lugiettyh, şto ruavotta olenda lähizillä aijoilla ei lie hävitetty, şto tämä pahuş, vaştahpäin, rubiev lizenömäh rahvahan talohukşen toizin srojinnanke yheşşä.

Eländä pikku palaziksi murendь vrediteljahizet-pessimismahizet huaşşannat. SSSR:n ruadaja klaşşa loistavaşt luadieci zen muozenke şuurenke zaduacanke, kuin ruavotta-olennan hävitändä.

Meilä nyt ei vain ei ole ruavottaolendua, no zavodien 1930v. rahvahan talohukşeşşa SSSR on şuuri hädä ruadajašta viäştä, kuin ammatin tiedäjäştä, niin opastamattomaştä. Ruadajan viän vähyş 1930v. oli kaikissa rahvahan talohukşen sezonahizissa otrasliloissa, kivi-hii lehizeşşä promşşlennostissa, vezi i raudatie transportalla,

ladjuanda i rozgruzinda ruadoloilla, uitannaşsa in.i. Kor-giet bolşevikkahizet tempat soçializmahistja srojindua, şynnytetäh şuurda hädiä ruadajan viän rezervoin polj-zuinnaşsa.

Şuurena ruanda ressursoin lähendä paikkana on en-nen kaikkie kylä.

Muduannet gorja — teoretikat oportunizmahizeşta luagerista luajitah vuvodua, što kylän azle, kuin ruadajan viän andajan, buitto, mänöv tyhjäkşi massahizen kollektiviziruinnan tuacci. Tämä şanonda on hairahukşehine.

Toizin, aivin nyt şyndyv uuzi muanruadajahine psihologija, aivin nyt soçializmahine, linna muuttav toizen muozekşi kyliä... „Vanhan aigane muanruadaja, hänen pattænke ei vierinnænke linnalla, kuin kiskojalla, mänöv tagazella pluanalla. Händä vaihtav uuzi muanruadaja, muanruadaja-kolhoznikka, kumbane kaccov linnah nadjo-uzanke“. (Stalin)

Muuttu i äijäldi muuttu liijan ruadajan viän juanda, muuttu i vielä muuttuv kylän soçialjno-eķonomikkahine iho. Tämä on tozi.

Tämän tuacci SSSR: şsa vejetäh borcuindua niin şa-notuonke „icevirduannanke“ ruadajua vägie palkateşsa. Jaguaşşja ruadajua vägie, pidäv kaccuo kylän strukturän muuttuacendah, terävöidyntyöh klassahizeh borcuindah. No klištamättä voiccov şanuo, što kollektiviziruiccieci-jaşsa kyläşşä ruadajan viän rezervat ollah. Kollektiviziruinda noştav ruavon tuattaişutta (projizvoditaljnostie) kolhozoissa ykşinäzih muanruadajin talohukşih nah i luadiv şiäşşändiä ruadajan viän ruatannaşsa. Jelleh päin ruavon mehaniziruinda kolhozoissa andav vielä şuurem-man ruavon tuottavaişuuden.

Ruadoh — ottamattomat ruadajan viän ressurstat ollah suuremmaşsa ei nin pienemmäşşä mitaşsa i linnaşsa.

Kaikkie şuurembana ruadajin ressursoin rezervana linnaşsa ollah ruadajin naizet i kaikki täyzi-igäzet truedicijat, mintän olgah täh şuat ei vejetyöt tuotandah (projizvodstvah).

Miän soçializmähizeşsa srojinnuşsa ruaduo on kaikkiih trudieciöih varoin.

Ruavotta-olendua ei ole, zentän şto SSSR rahvahan talohuş luadiv şuurda kyzyndiä uudeh ruadajah vägeh.

Yhekşi 1931 v. pidi lizätä läşşä 1,5 miljruadajua, a kylän talohukşenke yheşşä 2 lizäike miljonua. Ylen boiko kazvav ruadajin äjehys srojinda ruadollo, mi ozuttav korgeih tempoih SSSR:n rahvahan talohukşen toizin luajinnuşsa.

Talohukşen lujennannanke yheşşä kohetah i ruadajan klassan ruado us'ovjat.

1397 vuuven zakonua myötj ruado päivän pidahuş Roseissa ei voinun olla pitemi. . 11—12 cuasuo. No kapitalistat mahettih kierdiä i tämän kuatorgihizen zakonan, pitendiän omih hyvyzih varoin ruado päivän omin palkalazin keşşännän rajoih şuat. 1905 vuuven revoljuçija käş'ki bohatoilla vähäzeldi puolendua omat tahonnat, no i enzymäzen revoljuçijan jä'geh ruado päivän pidahuş oli 10 cuasuo i şuurembi, — kangaş-fuab-rikoissa, primierakşi, 10,5 cuaşuo yksis nenahizenke ruavonke. Ruado-päivän pidahuş leni 1913 vuuvekşi keşkikerdazeşť 10 cuasuo. Yhtenä „kitana“ minimum programmaşsa, kumbazen annettih bolşevikat ennen 1917 vuuven revoljuçijua oli 8 cuasuhizen ruado päivän pakuonda. No vain Oktjabrjahine revoljuçija toi ruadajaila klassalla täşşä azi eşsa ynnälläzen voiton. Oktjabrjahzen revoljuçijan jälgeh kolmen päivän proidihuoh oli publikuidu dekrietta 8-cuasuhizeh päiväh näh.

1927 vuodena Oktjabrjahizen revoljuçijan kymmenen vuodehizella, parti i pravitelstva şanottih omaşsa reşenjaşsa: „obespeçie lähimnäzin vuoziloin aigah šiirryndä 8 cuasuhizeşta päiväştä şeicçimen cuaşuhizeh ruado-päiväh, ruado palkan pienendämättä.

Parti i pravitelstva annettih ruado-aijan tämän şuuren ruavon enzymäzih ruado'oih varoin „ei myöhemiäh yhtä vuotta“. 1928 vuuveşta şuat SSSR: şsa zavodiev

pluanuhine fuabrikoin i zavodoin šiirändä 7 cuasuhizeh ruado-päiväh, „kaccuon fuabrika-zavodahizin toizin obo-tuotannan i raçionolizaçijan mänendiä myötj i ruavon Ç. I. K: an manifestašta 15 oktabrjalda 1927 v.)

V. K. P. (b) : n. XVI siezdalla tov. Stalin pagizi ruado-aijan puolennannan tuloksih näh: „Šiirändä šeicci-trijahistja ruadujua (33,5 proç), lizäten yhteh viizipäivä-dajan (63,4 proç) lizäten yhteh šuuren sietkan lebävö koduloida, sanatorijoida i kurortoida ruadajih varoin, kumbazešta läbi jälgimäzinä 3 vuodena on laškiettu enämbi 1.200 tuh. ruadajua, kaikki tämä luadiv zen muozen ruavon i ruadajan klassan elännän obstanovkan, kumbane andav meiä voicennan kazvattua uunen ruadajan pokolenjan, tervehen, veššelän, voiccijan noštua soviet-tahizen muan viän šobivalla korgehuolla i ryndähillä puolistua vihuajin luottuacennoista.”

Avgustalla-sentjabrjalla 1930 v. SSSR 7 cuasuhizeh ruado päiväh oli šiirretty 40,1 proç. kaikista ruadajista. 1930 v. lopukši 45,5 proç. kaikkie ruadajie, kumbazet oldyh promyšlennostissa, ruattyh 7 cuasuo.

Ennen annetuon šeiccimen cuasuhizeh šiirrynnän lopetanda aijan neicci 1 oktjabrjašta 1933 v., einin viizivuodehizen lopukši, nyt VKP (b) : n XVI siezdan re-šenjua myötj on luajittu toine aiga—1931—32 vuosi.

1931 v. lopukši šeiccimen cuasuhizeh ruado päiväh šiirrytäh 3½ miljonua transportan promyšlennos-tin ruadajua.

Monet promyšlennostin otraslit ynnäh loppiettäh šiirrynnän šeiccimen cuasuhizeh: elektro-tehnikkahine promyšlennosti, himijahine i ombelenda.

Ryñnan 7 cuasuhizeh ruado päiväh šiirrynnänke ruadajin elännän toizin srojinnalla auttav lyhennetyön loppomattoman nedelin vejändä (viizipäivähine). Ruadaja

ruadav meilä 4 päiviä, a viijennen päivän lebiäcöv. Ruadaja klassa ando tällä aziella lujan ozuannan pappi-lissolla, religijahizella pahoih-vierlInnällä, hävitti niin sa-notuot kirikkö-pruázniekat, luadi lebävön paremman i tuagiemman i luadi uslovjat muakunnan kuulumattomah kulturahizeh nouzendah varoin. Ruadaja klassa tämänke yheššä pyvhkiv pois ei zakonnoin neprerývkan, yheššä-astujan obezlickan i yhenverdahuksen.

Ruaduan uudeh rukah, ruadaja klassa levieummäldi i levieummäldi levähyttäv soçializmahistja kiistazin ruaduo i urhakutta.

Kapitalizmahizen yhtehykšen kazvannan pohjana on konkurençija, ajeliecenda barëššalla jällesti, eksploatiru-inda rëstikanzalla rëstikanzua. Sovetoin muakunnašša kazvannan eistäjänä viänä on ei ni mi muu, kuin soçializmahine kiistazin ruanda i urhakuš.

Soçializmahizen kiistazin ruannan azie on ze, što organizaçijat, kollektivat i yksinäzet urhakat luajitah keš-kenäh dogovaran, kumbazešša otetah iccieh ruavot promfinpluanan täytännäššä kuin äijehyön, niin i ruavon hyvehyön puolissa.

Soçializmahizen kiistazin ruavon prinçipa on: tova-rissahine abu edizeh mänijöin jällellä jänyzillä ši h va-roin, što bь šuaha yhtehine nouzenda (Stalin).

Urhakuš, einin ruado uudeh rukah, korgeilla, vägö-voitettyzillä tempoilla, šyndy massoin luajindahizen ice-zavodinnan pohjalla monen muoziksi formiksi, kumbazet temmatah ruavon entuziastoida, tuotannan (projizvodst-
van) entuziastoida.

Jälgimäzellä aijalla šuuren nouzennan šai urhakka raçionalizatorahine (kohennanda) liikunda. Raçionalizato-rahizet gruppat i brigadat predprijatjoissa muuttuacetah raçionalizatorahiziksi urhakoin kollektivoiksi, kumbazet pocki nagolo ruatah käzi kädekkäh inzenera-tehnikkahi-zinke ruadajinke.

Artjoman nimelline šahta ando uuven forman urha-
kutta — yhtehizen bukserin, ottuan autannan i kontrollin
alla jlänyön Oktjabrjahizen revoljučijan nimellizen šahtan.
Läbinäzin brigadoin zavodinda on rostovahizen gi-
ganttan „Seljmaš“. Tällä zavodalla viikon mäni pahoin
ruanda zen tuacci, što muduannet čehat (valanda mode-
lihine einin paja-presuindahine) viikon piettih mašinoin
cuastiloida.

Kylä-talohukšehizet mašinat laškietettih tämän tuacci
ei tävveššä äijehyöššä, mi jätti jälgie promfinpluanan
täytännällä. Urkakat ehotettih piäzennän täštä olennašta:
luadie läbinäne brigada ruadajin zvenahizista gruppista
jogo čehašša. Läbinäne brigada šezattih omakši ruavokši
auttua oigiella projizvodstvahizella planiruinnalla eris
čehoissa. Pienin pietyndä oli paginan aziena läbinäzen
brigadan soveitašša. Tulokšena zavodalla pienettih piette-
licennät i lujeni yhtehyš čehoin keššeššä.

Rьgeneh urhakat annettih šuurda vnimanjua pluanav-
tanda zaduacoilla: dobrovoljčat-planovikat (kuin primie-
rakši „Krasnoilla Putilovčalla) autetah zavodan pluanu-
hizella bjurolla parahittuan yhtevttiä keškenäh čehat i
obespeccie kaikista korglemmat neuvonda tempat.

Suurešša mitašša luadiecetah tänä vuodena niin ša-
notuot ruadajin ehotannoin keriaännät. Ehotannoin kaikki-
sojuuzahizen keriaännän idejan kekši Dzerzinskoin nim.
zavoda. Ruadajat-račionalizatorat šuahah „obligacijat“
„ehotanda zaimua“ i ucastvuijah kallehin premijoin ar-
vašša. Zavodašša on erotettu šuuri fonda ruadajin kek-
šinnöin premiruindah varoin.

Toizen, Stalinan nim-zavodan idejua myötj (Lenin-
grada) kaikissa predprijatjoissa pidäv luadie oboruduin-
nnan vägövykšen kirjutanda. Jogo stanka šuav licnos-
tin udostoverenjan pošportan, kumbane ozuttav hänen
ruanda-voicennan.

Täššä šiduocennašša on vaštuandahizin normin i vaš-
tuandahizen promfinpluanan luajinda. Vaštuandahizen

promfinpluanan zavodijana oli Karl Marxsan nim. (Lenin-grada) zavoda Karlo-Marksahizin zavodinnalla kontroli-numerat, kumbazet annetah ylähädä, kaccuocetah çehoussa i luadiecetah tarkemmin ruadajin ehotannoin jälgeh. Äijissä predprijatjoissa promfinpluanat ruadajin käššen-näštä vägi äijäldi šuuretah.

Vaštuandahine promfinpluana — „Prompartin“ glavartiloin tunnuššandua myötj — (Ramznan i Fodorovan — lopullizeštj pietti rškonda-ruavon promyšlennostissa. Jo yksi tämä pagizov ših nah, min šuurehuš znacenja on vaštuandahizella promfinpluanalla, kuin korgiemmallalla formalla soç. kiistazin ruandua i urhakutta.

Soçializmahine kiistazin ruanda i urhakuš šynnytetth muutannan niin šanottuzin projizvodstvahizin soveščanjoin, kumbazet min ielleh, zen enämmäldi lietäh massoin vejjännän metodana projizvodstvan upravljandah.

1928 vuodena oli annettu, šuuremmašša luvušša projizvodstvahizin soveščanjoin i kamisjoin kauttj, 63.665 ehotandua, 1929v. 110. 937 ehotandua.

Ruadajat-urhakat enämmäldi i enämmäldi lietäh keškimäzenä figurana projizvodstvallalla.

Massahine urhakuš liikunda on uuvan ruado-kuljturan tuloš. „Kaikkie paraš kiistazin ruannašša on ze—pagizi tov. Stalin XVI VKP(b)-n siezdalla,—što hiän juurineh muuttav rahvahan kaconnann ruadoh zenän, što hiän muuttav ruavon pahašta i jygieštä takašta, kuin häneh kacottj ennen, cesnoihuon, lemmin hyvyön i rohkehuon azieki“.

PROLETARIJAHINE DIKTATURA I RAHVAHIN VELLEHYŠ I YHEŠŠÄ-RUANDA

Kapitalistoin i pomeššikoin vallan kumuanda oktjabrjana 1917v. ando voicennan luadie ynnäläzen rahvahin piäššännän vällällä, ando heilä yhen muozet pravat i nezavisimostin.

14 vuotta Oktjabrjua i 8 vuotta SSSR: n konstitučijan olendua vielä enämmäldi lujennett̄h soviettahizin rahvahin perehen. Iccenäzet soviettahizet respublikat, kumbazet šynnyttih voitokkahan revoljučijan jälgeh viikon aigazella borcuinnalla kontr-revoljučijanke i toizin muoloin imperialistoinke puolisset̄h omua oigehutta eländäh, sočialismahizeh srojindah. Vielä äijjä ennen SSSR: n sojuuzan luajindua iccenäzet soviettahizet respublikat yhtevvyttih RSFSR: sta ymbäri i luajitt̄h dogovoroida yhtehizeh ruadoh näh borcuinnašša ulgo-puolizenke i šiämizenke kontr-revoljučijanke i ruadoh näh talohuksehižešša oblastissa. Tämän muone forma yheštäh olendua lieni jo ei täydeläne toizella revoljučijan aijalla, konza ruadajat i muanruadajat ruvet̄h kohendamah omua talohutta, r̄kottuo imperialismahizen i rahvahallizen voin̄n aigah. Rahvahallizen voinan jälgeh pidi yhtevvitiä kaikki respublikat yhtehizeh vellehyš-sojuuzah, kumbane lopulizešt̄ oformieci SSSR: n konstitučijašša.

Miän konstitučija on proletarijahizen diktaturan i rahvahan vellehykšehizen yhtehizen ruannan vägövä vibu. Myö ni m̄nuutakši emmä peitä šidä, štö miän konstitučija on yksi vägövemmistä orudjoista ruadajan klan san k̄zissä trudiecijoin hyvyzin puolistandäh varoin i kapitalismahizin elementoin liccuandah varoin kuin linnašša, niin i kyläššä. Konstitučijan lopulline puoli on hävitändä eksploatiruindua r̄stikanzalla r̄stikanzua. Myö emmä peitä miän muakunnan klassahistja toizeh olendua a täh rukah i miän konstitučijua.

Miän konstitučija on proletariatan diktaturan ozutanda. Hiän auttav SSSR: n kaikin rahvahin trudiecijoilla srojie sočialismua.

Oktjabrjahizeh revoljučijah šuat (velikorusskoit) šu-ur̄veniäläzet omaštajat klassat izännnyidih kaikin toizin rahvahin piällä. Kolmen jälgimäzen vuosišadan aigah šuuriveniäläne valda „tulella i suablja'la voitt̄ i ott̄ omakši muat i rahvahat, kumbazet elet̄tih Baltijahizen

meren rannoilla, Siberissa, Kavkazaşsa, Keşki-Azijaşsa i Edähazeşsa Vostokaşsa. Kaikki nämä muat i hiän şuuret bogatstvat olden muutettu kolonjoiksi einin puoli-kolonjoiksi voina-feodalizen, a şiidä kapitalizmahizen veniäläzen imperializman. Çarizma uzjot'ь yhtä rahvaşta toizen piällä provokaçijahizenke tahonnanke, stob'ь vediä ruadajin massoin kaçonda poisj revoljuçiahizeşta borcuinnaşta i kiändiä händä valehuş-tiedä myötj.

Oktjabrijahizen revoljuçijan tulokşena endizen Rosein kaikki rahvahat şuad'ih yhen muozet oigehuoit i luajitt'ih soviettahizen sojuuzan, kumbazeh männäh şuuret respublikat—RSFSR, Ukrainahine SSR, Belorussahine SSR, Zakavkazahine Federaçija i Keşki Azijahizet respublikat (Uzbekistana, Turkmenistana, Tadzikistana) SSSR: n konstituçijaşsa on erinäne 4 statja, kumbane şanov: „Jogohizella sojuuzan respublikalla jiäv oigehuş (prava) välliä uijindua sojuuzaşta“. Ei ylen ammune sojuuzahizen respublikan, şeiccimennen luguomyötj. luajinda Tadzikistanaşsa, kumbane on Avganistanan rajalla i zanimaiccov endizen Buharah lämbimän rannan puolen,-on loistava primiera soviettahizen sojuuzan omah puoleh vejändävägie.

• Sojuuzahizista respublikoista toizella paikkua RSFSR: n jälgeh şeizov, kiistämättä Ukraina, kumbazella ollah şuuret zapuastat kivihildä i rauda-rudua. Donahizen kivihilien şuannalla 1930-31 v. pidäv andua 54 miljonua tonnuu 27,5 miljonan tonnan neicci pluanua myötj, cugunan şuluanda tänä vuodena liev 4,2 miljonua tonnuu, 3,9 miljonan tonnan neicci, huavuşşettuzin viizivuodehizeşsa pluanuşsa.

• Panennat USSR: n promşlennostin kapitalahizeh srojindah lietäh 1930-31 v, ei vähembiä 1miljardua rubljua, a yheşşä viizivuodizen enzymäzin kahen vuuven panennoinke-läşşä 2.317 miljonua rubljua 1.343 miljonan rubljan neicci, kumbazet old'ih huavuşşettu pluanua myötj kaikeksi viizivudehizekşi.

Dneprostrojan bazalla liev srojittu metallurgijahine kombinatta, kumbazen hinda on huavattu 600 milj. ruba ljah. 1933 v. USSR luadiecov agrarno-industrijahizešt- mašta industrija-agrarahizeksi muakši.

Viizivudehine pluana hyvin luadiecov i soviettahizešša Zakavkazja;ša. Viizivuodizen lopukši Zakavkazjan jygien promšlennostin oma paino šuurenov 35,4 proç. (1928 v.) 57 proç. šuat. Nefti bohatsuolla Zakavkazja on parahaila paikkua ei vain SSSR: šša no i kaikēšša maailmašša. (enämbi 50 proç. SSSR: n zapuastoida i läššä 20 proç. maailman zapuastoida). Viizivuodine pluana neftie myötj on täytetty 2¹/₂ vuotta.

Kazvav Belorussahizen soviettahizen sojuuzan promšlennosti, kumbane jälg.mäzih vuoz loih šuat oli alahazella tazolia (urovnjalla). 1930 v. lopušša on laškiettu enzimane turbo-generatora 10 tuh. kilovattua enzimäzen Belorussahizen raionan Stalinan nim. elektrostancan. Viiješšä vuuvešša BSSR promšlennostih liev pandu 266 mijonua rubljua, heistä uuzin fuabrikoin i zavodoin srojindah 206 milionua rublijua. Muakunnan promšlennostin produkčija BSSR šuurenov 1/2 kerdua.

Keški-Azijahizir respublikoin promšlennoi produkčija 1931 vuuveksi on huavattu 1 miljardah rubljua. Tämä ozuttav, što Keški-Azija loppov 5-vuodizen 3 vuuvešša. Šanom na tämänke yheššä, što 1913 v. einin çuarin aigah kaikki Keški-Azijan promšlennoi produkčija oli vain 219 milionua rudijua. Keški-Azija voiccov lietä—i liev—vägövanä hloka-himija-metallurgihizena kombinattana, zentän što šielä on äijäldi äijä kaivandahizie. Vahtalla (vägöväldi virdua ja gorahine jogi) on huavušetetu elektrostancan šezatanda puolehmiljonah kilovattua. Ecinnät, kumbazet luajittih 1929—30 v. i mařtalla 1931 v. lugiettyh hiili varustuacennat keškiazijahizissa respublikoissa 2 miljardah 370 tuhattah tonnua, mi on äijä šuurembi endizie hiili-huavuššandoida Keški-Azijan raionoissa. Toizista ressursoista ozutamma vielä kaucukkah. Keški-Azijahizet respub-

likat yheşsa lämbimänke rannanke Kazakstanua-ollah raionat parasta ilmalda kaucukan-varustuacendua.

Jällellä jänyzistä“ puolifeodalizista muanruanda mua-loista Keşki-Azijahizet respublikat muuttuacetah vägöviksi muanruanda-promyšlennoiloiksi mualoksi.

Luajimma naçionalahizin respublikoin industrializiruinnan yhteh liziännän. 3½ vuotta BSSR, ZSFSR i Keşki-azijahizie respublikkoida myötj kapitalahizet panennat promyšlennostih ollah läşşä 1 miljarda rubljua, tarkemmin 917.96 mln. rubljua. Kapitualoin panennoin keşkikerdazen kazvannan rynnalla kaikkie RSFSR myötj 42 proç, kapituala panennat haçraionoissa şuurettäh 1931 vuodena 96 proç. mullozeh nähin. Naçionalahizet respublikat i oblastit RSFSR kolmeşsa vuuveşsa täytetäh viizivuodizen keşki-kerdazeştä 90 proç. Viizivuodizen lopukşi naçrespublikoissa (kaikeşsa SSSR) meilä liev läşşä 550 tuhattua kilovattua (400 tuh. kv. neicci, huavuşşandua myöt) vain raionahizilla stancoilla, ei lugien vägövie promyšlennoiloida i paikallizie stancoida.

Naçionalahizet respublikat luadiecetah elektricestvahiziksi, metallahiziksi, industrija—agrarahiziksi raionoiksi, raionoiksi, kumbazet kazvatetah omua promyšlennostie puolendamattomilla tempoilla, srojitat soçializmia yheşşä kaikénke sovietahize ke sojuuzanke.

Tämän-ze şuurehuot eissynnät myö niämmä i kylän talohukşeşsa naçionalahizissa respublikoissa. Myö tijämmä, şto V.K.P. (b): n ÇK jago SSSR: n oblastit kolmeh gruppah i ando jogo gruppalla erinäzen aijan kollektiviziruinnan lopetandah varoin. Edizeşşä männäh tämän muozet rajonat: Severahine Kavkaza, Keşki i Aline Volga i Stepihine Ukraina. Näişsä raionoissa kollektiviziruinda, voit şanuo, on loppiettu keviällä 1931 vuotta. Heilä jällesti männäh Ukrainan meccästepit Keşkimäne Muşşanmuan oblasti (Ç. C. U.) Siberi, Uruala, Kazakstana, jyvähizet raonat, mişsä kollektiviziruinda liev osnovnoildä loppiettu keviällä 1932 v. i, lopukşi, kolmandeh gruppah

lugietah kaikki jlänyöt oblastit i raionat, šiinä luvuŝŝa Keŝki-azijahizet i Zakavkazahizet, missä kollektiviziruinda mänöv hillemillä tempoilla i voiccov loppicie viitzi-vuodizen lopukŝi. Täh rukah erinäzillä načionalahizilla res-publikoilla i oblastilla, kumbazet äijäldi erottuacetat omalla ekonomikkahizella srojiecennalla, ollah ei yhen muozet aijat kollektiviziruinna osnovnoildь lopendah varoin. Načionalahizin respublikoin ieŝŝä mänöv Ukraina. USSR: ŝŝa ŝocializmahizen sektoran kylvö plavni keviällä 1931 v. lieni 75 proç. kaikęŝta kylvö-plavnista. Kollektiviziruidu 1 ijuljua 1931 v. 65,7 proç. kaikista talohukŝiŝta. Eris pidäv mainita maŝina-traktorahizih stancoin ŝuureh ru: doh näh Ukrainasŝa. Hyö ruattŝh 4,88 miljonua ga 1,75 miljonan ga: n neicci, kumbazet oldŝh huavuŝ-muanruadajin talohukŝeŝta, kumbane oli keyhytelty pomeŝŝikoilla i kurkuljoilla (kulakot) edizeŝŝä mänijäkŝi kylä-talohukŝen muakŝi.

Kolhozahine srojinda azie Severahizeŝŝa Zakavkazasŝa voit ozuttua tämän muozilla numeroilla: ŝygyzykŝi 1930 v. kolhozoin lugu nouzi Gruzijaŝŝa 50 proç. i Armenijaŝŝa enämmällä 30 proç. Rŝnna jvähizinke kolhozoinke luadiecetah cuajuhizet, tabakkahizet, hlopkahizet, žiiva-tan-vodindahizet, ogordahizet, viinan-vodindahizet, sadu-hizet i kenafahizet.

10 vuuven aigah Gruzijahizen SSR kylvö plavni ŝuureni 2 kerdua. Šiinä-ze aijaŝŝa meilä on uueŝtah orosituo (kaŝŝettuo) muada 100 tuh. ga. Nyt männäh ruavot ŝuurin kolhidahizin ŝuoloin kuivuandua.

1917 v. ŝuat pomeŝŝikoilla, kŝpcoilla i pappiloilla oli miljonoida ga parahie mualoida Gruzijaŝŝa.

Menŝevikat kaikkeh rukah häkytettih dvorjanoin mualoin ŝiirrynnällä muanruadajim kähiz i tällä politikalla luajittŝh moni nouzendua Kartalinjaŝŝa, Kahtijaŝŝa, Min-grelijaŝŝa, Imeretijaŝŝa i Gurijaŝŝa. Menŝevikoin aigah voicci nähä kylän talohukŝen ŝuuri langienda. Gruzijan

sovietavtanda avai uuden lehen kylän talohukšen kazvan-
našša. Jo enzimäzistä päivistä zavodieczi gruzijahizen
kylän sočializmahine toizin srojinda i ylen šuurilla tem-
poilla hiän levähyttiäci jälgimäzinä vuoziloina.

Kun lendiä SSSR: n toizeh piäh—Belorussahizeh
SSSR, niin i šielä myö niämmä šuu et etssynnät. Viizi-
vuodizen aigah on huavušettu kuivata 540 tuh. ga šuo-
mualoida. Viijješšä vuuvešša myö šuamma BSSR: šša
ynnäläzen kylän talohukšen produkčijan kazvannan 726,4
miljonašta rubljua 1927—28 v. 1.168,2 miljonaš rubl.
1932—33 v.

BSSR kylän talohukšen osnovahine kiännyndä on
mایدو-muajuablokka-sigoinvodindahine i pelvaš-vodindahine.
Kollektiviziruidu on 1 ijuljakši 1931 v. 39,9 proç.
kaikkie talohukšie.

Keški—Azijahizin respublikoin kylän talohuš viizi-
vuodizen aigah niin-ze luadiv šuuren harpaukšen edizeh
päin. Yhtehine Keški—Äzijan kylvö plavni šuurenov
läššä 30 proç., hlopkahine plavni enämmällä 50 pro-
centua.

Tadzikistanašša šuuretah hyväsortuhizen amerikkahi-
zen i egiptahizen hlopkan kylvännät vähän andajan pai-
kallizen „Guzu“: n nim. hlopkan neicci. Hlopkan kyl-
vännät šielä kazvetah boiko 1926 v. oli kaikkiedah 2
tuh. ga hlopkua, 1929 v.—60 tuh. ga, 1930 v. enämbi
100 tuh, ga, a viizivuodizen lopukši liev jo 200 tuh. ga.
Turkmenistanašša hlopkan plavni liev šuurennettu 1932
vuodena 300 tuhattah ga. Kolhozoissa on 1 ijuljakši
1931 v. UZSSR: šša 64,4 proç.

Pietymmä vielä kollektiviziruinnan ozilla yheššä avto-
nomijahizešša respublikašša—Tatarijašša. Kun mulloin
Tatarija zavodi keviä-kylvön 9—10 proçentanke kollek-
tiviziruiduzie talohukšie, niin 1931 v. hiän rubei kylvä-
mäh 35 proçentanke. 1 ijunjakši 1931 Tatarijašša mäzi
kolhozoih 48,5 proç. talohukšie, a 1 ijuljakši 53 proç.
Tatarijahizen respublikan päiväzen-nouzu puolešša, kum-

bane on enämmäldi leivän kazvattaja, jo lähene kollektiviziruinan loppu. Tumatukan raionašša on kollektiviziruidu 90 proç. muanruadajin talohukšie.

Päiväzen-nouzu rannašša naçionalahizissa raionoissa kišlakoin i auloin (kylät) soçialismahine toizin srojinda luadiecov erinäzissä uslovjoissa, no hiän, nägöväzešt', katkov, hotj i ei zen boikoihuzilla tempoilla, kuin SSSR: n edizissä raionoissa, vanhua, iin-igähistä eländä-tabua, vanhua puolitieh naturalahistja talohušta.

Oktjabrjahizen voiton jälgeh naçionalahizet rajonat jalgevvuttih unešta i yhtevvyttih soçialismahizeh sroikah. Ozakaš kolhozoin levähytändä sovietahizen sojuuzan naçionalahizissa raionoissa on ozuttajana šuuremmin tempoin soçialismahistja muanruandua näissä raionoissa, zen muozin tempoin, kumbazie niken ei voinun huavata.

Naçionalahizin respublikoin industrializuinda i kollektiviziruinda mänöv rynnann ennen kuulumattomanke kulturahizenke nouzunka äššen pimeimmissä raionoissa, SSSR, „hyllättyzissä“ uglazissa.

Endizeššä çuarihizešša Roseissa rahvahan opaššanda, kuin tiijämmä. šeizo ylen alahana. Kaikkie jygiemmäššä olennašša oldih ei veniälän kielizet rahvaš: çuarin vallat licattih naçionalahistja ei veniäläšta školua i pecättie, konza hiän piäzi kiellännästä läbi. Çarizma tahto veniälövttiä äijäluguhizet rahvat kaiken endizen Rosein mualla, pomeššikoin i kapitalistoin hyvyzih varoin.

Yksi šuuriveniäläzen šovinizman ideologoista näin kirjuttu tozinazen samoderzavjan poziçiih näh VII dvo-rjanahizešša siezdašša 1911 v.

„Muakunnan školalla pidäv olla veniäläzenä, naçionala — patriottahizena; pravitelstvahizešša školašša ei pie olla vierahan rahvahan tabua, häneššä pidäv kaikitta ustupkoitta izännyijä muakunnan kielellä, opastua pidäv veniäläzin kielellä. Rosei on kaiken muozen rahvahan kerävvündä, niin neušto myö rubiemma maltuan eisty-mäh rahvahallizen separatizman (eruonnan) luajindah

päin, kumbane on jogo rahvahalla. Meilä dvorjuanoilla pidäv šanuo, što školalla pidäv olla veniäläzenä, a Rosei veniäläzih varoin“.

„Rosei veniäläzih varoin“ — tämä oznacaicci — veniäläzin pomeššikkoih i kapitalistoih varoin.

Voitokaš Oktjabrjahine revoljučija luadi kuulumatto-man hyvät uslovjat kaikin sovietahizin rahvahin kulttu-ran kukindah varoin. Mi on načionalahine kulttura pro-letariatn diktaturan aigah? Tämä on „sočializmahine omua šiämie myötj i načionalahine formua myötj kul-ttura, kumbazen pualina on kazvatanda internačionalahi-zešša hengešša i proletariatn diktaturan lujennanda“ (t. Stalinan dokluadašta XVI partin siezdalla).

Čarizmalda ruadaja klassa i muanruadajat šuadъh jygien nasledstvan — massahine eikulturahuš, ei kirjah-mahanda. Äijät rahvaš, ei veniälän kielizet, harpattъh revoljučijah omatta kirjutukšetta. Oktjabrjahizen revolju-čijan jälgeh eikirjahmahannan hävitändä, Leninan neu-vonnan rukah, luadieci ylen šuurešša mitašša i ottu opaššundah miljonat ruadajie i muanruadajie, no kirjah-mahannan tazo enämmäldi jänyzin rahvahin SSSR oli (i jäi vielä vähäzin täh šuat) alahazekši.

Niin, primierakši baškiroin kirjahmahanda 1926 v. kirjutandoida myötj (Evroppahizen puolen numeroida myötj) ei ollun korgiemi 24 proç., kalmъkoin. — 11 proç. kabardinahizin — 6,7 proç., nenoin — 6,4 proç. Dagestanan gora-rahvahan 5,7 proç., Cecenčoin 2,9 proç. ei mainiten jo muduanzih Keški — azijahizih näh, oso-benno hanahizella puolella, kumbazet ei ammuin oldъh kogonah eikirjahmahtajat. Sovietahine valda ando rua-dajilla massahizen školan omalla kielellä. Alguhine škola i enämmäldi jänyzillä rahvahilla jo voiccov opaštua 30—35 proç. i enämmän, 5—8 proç. neicci ennen revoljuči-jahizella aijalla. Aijih rahvahih varoin — läššä kahenkym-menen — on luajittu oma kirjutuš, kummastja ennen ei ollun.

Naçionalahine škola kazvav boiko. Ukrainassa, primierakši, školbe ukrainan kielellä oli 1922 v. 50,4 proç., a 1937 v. — 80 proç. Turkmenistana 1926 v. 10 tuhatan opaštujan kohtah oli vain 630 turkmenua (naçionalahizen burzuaziin i bajoin lapšie), a 1927 v. 32 tuhatan kohtah oli 15 tuh. 1913 v. vain 24 naçionalnostilla oldõh kirjat omalla kielellä, a 1918 v. 57: llä. Sovietta-hizen Päiväzen-nouzu rannan Respublikat šiirryttih arabahizešta latinahizeh alfavittah, mi äijaldi kebendi piä-zennän opaššundah jänzyzin rahvahin trudiəcijoilla mas-soilla.

Jälgimäzen vuuvun aigah borcuinda eikirjahmahan-nanke naçionalahizissa raionoissa lieni monda kerdua vägövembi. Tatarahizešša respublikašša 1928—29 v. oli otettu likbezah 41 tuh. miestä, a 1929—30 v. — 249 tuh. einin 5 kerdua enämbi. 1930 v. lopukši Belorussijašša opaštu 100 lapšen kohtah 8—10 igähizie — 95 lašta, 1931 — 32 v. Belorussijašša liev lopullizešt luajittu kai-kin alguhine opaššanda. Parti ando naçionalahizilla raio-noilla lozungän: „tavottua edizeh uidinnuot Rosein keš-kimäzet raionat“.

Tämä lozunga vediäcöv eländäh. Muduannet naçio-nalahizet respublikat: Tattarihine, Cuvašahine, Krmu-hine, Volga-nemcoin respublikka, i Karielane respublikka täygeläzešt vejettih kaikin alguhizen opaššannan jo 1930 — 31 v. Yheššä heinke aššutah avtonomahizet oblastit: Komi, Adygja, Vi.un-rannan Osetija, Mariihine, Mordva-hine, Cerkasahine, Udmurtahine, kumbazet niinze vejet-tih kaikin opaššannan. 1932 vuodena loppietah kaikin alguhizen opaššannan kaikki jälgimäzet naçionalahizet i avtonomahizet respublikat i oblastit, ottamatta luguh kaikkie enämmäldi jänzyöt Kazakstanan i Burjato-Mongo-lahizen raionat.

Nämä tulokšet ollah ennen nägymättömin kultura-hizen srojinda-azien korgein tempoin jälgenä toizin-srojinda aijalla. Opaššettuloin lugu yheššä 1931 v. on suu-

rembi 10 tämän iellistä vuotta, yhteh otettuo. Niin Marii-hizeşşä avtonomahizeşşä oblastissa 1922 vuuveşta şuat 1930 v. şuat on opaşsettu 33,4 tuh. mieştä, a 1931 vuodena 70 tuh. mieştä. Cuvaşahizeşşä avtonomahizeşşä oblastissa 1920 v. 1930 v. şuat oli opaşsettu 150 tuh. mieştä, a 1931 v. — 100,2 tuh. mieştä, Başkirijaşşä 1928—29 v. oli opaşsettu 33,4 tuh., a 1931 v. 118 tuh. mieştä.

SSSR: n edizet keşki-kohat i muduannet şuuret raionat (ennen kaikke Alizen Volgan randa) liettih ynnäläzen kirjahmahannan raionat. Näih edizih raionoih päin lähetäh jännyöt jällellä. Adşgeja, kumbazeşşä 1920 v. oli vain läşşä 3 proç. kirjahmahtajie, a 1928—29 v. 25—30 proç. nyt leini ynnäläzenä kirjahmahannan oblastina. Paikallizet ispolkomat i sovietat severahizeşşä Kavkazaşşä otettüh reşenjan—ynnäh hävittiä eikirjahmahanda kaikissa rannan naçionalahizissa oblastiloissa 14: sta Oktjabrjahizen revoljuçijan vuodehizekşi (tämän reşenjan podtverdi RSFSR-n Narkomposan kollegija). Aşşen Kalmykkahine avtonomahine oblasti, yksi enämmäldi jännyzistä, keriäv kaikkie vägilöidä—ynnäh hävittiä eikirjahmahanda omakşi 10-vuodehizekşi (nojabrja 1931 v.) Soviettahine valda Kalmykkahistja obl. luadi täh varoin, edizin raionoin rukah, kuljt-pohodan i työndi oblastie myötj enämmän 5 tuh. kuljtarmiilaistja kalmykkua, kumbazet opaşsettüh RSFSR monissa paikoissa.

On i jällellä jännyzie ucuaskoida, mişşä likbezan pluna ev täytetty: Kazakştaņa, Inguşetija, Udmurtahine avt. obl.

Äijäldi koheni klassahine—politikkahine naçionalahizin opaştajin sostuava. (paikoten kommunistoida i kom-somoljçoida lieni 40—50 proç. kaikkie opaştajie).

Myö jo ozuttyma juurrutannan ozih (şirryndä omah kielizeh opaşşandah). No nämä ruavot vielä ei olla ynnäh luajittu. Şkolat zen muozilla rahvahilla kuin kalmykkahizet, severo-kavkazahizet gora-rahvaş, muduannet ugrofinnahizet rahvaş vielä täh şuat ei olla täydeläzeşti juur-

ritettu. XV sovietoin siezda BSFSR: şşa ozutt, şto niđar
lopullizeşt şiridyö opaşşandah omalla kielellä kaikissa
alguhizissa şkolıssa ei myöhemiäh 1931—32 vuotta.

XV Sovietoin siezdaşş t. Galejev (Tatariin delegatta,
ruadaja) şano: „Çuarin aigah tattarin eläjillä oli vain 25
kakşik'assahistja şkolua tattariloih varoin, a nyt şkolıe
on läşşä 30 tuh. Vuzyn i tehnikumin lugu jogo päiviä
kazvav i levenöv“.

Ennen revoljuçijua finnoilla, kumbazet eletäh I enin-
gradan obl. oli vain yksi korgiemi şkola: „Hengi-religi-
jahizenke kaldavvunnanke“ Nyt äijissä vuzıssa i kom-
vuzıssa ollah finnahizet otdelenjat, on moni tehnikumua,
läşşä 10 şkolua finnoin kolhozahizen nuorizjon i läşşä
400 şkolua enzimästä stupenie, kumbazissa opaşseteh
finnoin kielellä. Çuarin Roseissa oli kakşi gaziettua finnoin
kielellä, „yksi muşta sotnilazin i toine menşevikkahine“,—
nyt on 10 aijallistja izdanjua, trudieçijoih varoin.

XV Kaikkiroseihizella Sovietoin siezdalla pagizi vielä
Kazakstanan delegatta, kumbane şano:“ Ennen revolju-
çiida Kazakstanaşş oli kaikkiedah 500 şkolua 13 tuh.
opastujanke. Näissä şkolıssa opaşuttıh hanoin, rovun-
vanhemmin i bohatoin lapşet. Kazakstanan trudieçijat
eläjät oldıh kaikki opaştumattomat. Mullat (papit), pris-
tavoin kieleh-kiändäjät i n. i. oldıh opaşsettu, mi ando
heilä voicennan vielä enämmäldi eksploatiruija keyhie.
Nyt vain enzimäzen stupenien şkolıssa opaştuv 527—824
laşta, heistä kazakkua 247559 mieştä, einin 76—78 proç.
ennen-şkola-igähizie lapşie, şiinä luvuşşä 62,3 proç. kaza-
koin elajin lapşie, on otettu opaşşandah. Levieldi kaz-
vav korgeimmin şkolın sietka, tehnikumie on avattu
nellä-30 proç. kaikkie Kazakstanan eläjie opaştuv kirjah.
Şkolat, ei kuin endizeh aigah, ollah täytetty ruadajin,
keyhin, palkalazin, kolhoznikoin i ruadajin muanruadajis-
son-lapşilla“.

Başkirijaşşä nyt on 2 vuzua, 36 tehnikuuma. Aşşen
Burjato-Mongolijaşşä, jänyzistä jänyöşşä, kumbazeşşä ei

ammuin kaikki eläjät olgьh opaštumat, on nyt 40 proç. kirjah opaštunutta, 35 keskikerraštja opašša: da zavedenjuu, 8 tehnikumua, 2 rabfakkua.

Täh rukah naçionalahizèt respublikat boiko voitetah iin-igähistä jällellä jiamistä, pimehyttä, eikirjahmahan-dua. Borcuinda kulturahizešta revoljuçiista šyvin mänöv lizenövillä tempoilla:

VKP(b) n XVI siezdá kuccu partin vägöo i vittii borcuinda velikoderzavahizenke kaldavvunnanke kuin šuurьm-manke varajannanke tällä aigua i paikallizenke naçionalizmanke leninahistja naçionalahistja politikkuu, kuccu naçionalahizen ei yhen muozehukšen elementoin hävitändäh i levieh sovietahizen sojuuzan rahvahan naçionalahizin kulturoin kazvatandah.

LIENEMÄ VARUZINA.

VKP(b) n XVI siezdalla t. Stalin ando täydeläzen analizan ekonomikkahistja krizisua, kumbane on kapitalizmahizišsa mualoissa. Jälgimäzet ecitäh piäzendii täštä kujošta trudiecijoin vuoh i paçifizmahizen pagizennan taguana, varuštuetah uuzih patteih voingh i intervençijah SSS < vaštah.

„Prompartin“ azie Moskovažša (dekabrja 1930 v) ozutt, što kapitalizmahine muailma monen vuoven ajgah varuštь vooruzindahistja intervençijua i varuštav ielleh päin, vuottuan hyviä aigua luottuacendah varoin ainovah muailmažša sovietoin muakundah. Jo šahtažizešša aziešša ylen tarkah nägy tozinazin intervençijan varuštajin-vieraš muahizin kapitalistoin, bankeriloin i birzevikoin-azie. „Prompartin“ azie i RSDRP: n (menševikoin) Ç.K. sojuuzahizen vjuron azie vielä paremmiin i tarkah avattah ьhmat, kumbazet vediäcettih „omanmuallizista“ interventoista hiän izändöih-vierahan muan imperialistoih, kumbazet bökissyttih omih agentoih kaiken muozissa ucrezdenjoissa ei jättiän luvušta i muduanzin muakunnьn ofiçialnoiloida ucrezdenjoida SSSR: n šiämeššä.

Menševikoin azie (fevralja-marta 1931v.) täydellisesti avai burzuihizen luottuacennan metodat i format. „Sojuuzahizen bjuron“ azie ozutt' II Internacionalan ihon, menševizman ihon, „kuin hän on“, ozutt', što II Internacionala neugov ei vain ideja-polittikkahizella intervenčiin varuštucennalla SSSR vaštah, no i välittömästi ruadav r'kondahizešša i špionahizešša kontr-revoljučijahizešša ruavošša,

Intervenčijan varuššanda oli ylen lujah šivottu r'kondahizenke ruavonke. Praktikašša menševikat r'kott' ruaduo enämmäldi kaikkie snabdindahizissa i torgu-organoissa, r'kkuocenda kumbazissa paremmin tundu eläjin olennalla.

Menševikat ruatt' käzi-käzikkäh proletarijahizen diktaturan muakunnan patteiminke vihuajinke. Kavottuan massahizen sočialahizen bazan SSSR: šša, menševikat heittäcettih aivisj pohjah, liettih Rjabušinskoiloin i impehrialistoin palkalazina lakeiloina, kaikin niin lakeiloina, ket šurmahizešt' vihatah SSSR, häneššä kazvajua sočializmahistja srojindua, ken vihanke i pölläššynnänke kac-cov šuureh viizivuodizeh pluanah rahvahan talohukšen rekonstrukčijua (toizin srojindua) SSSR: šša.

Intervenčijan pöllätändä, pohoda viizivuodizella vaštah, huijuttomat kampanjat vaštah valehukšehizella sovieta-hizella „dempingalla „religijan ajannalla“, kuottelukšet šuurendua SSSR: n ekonomikkahine ahissanda—kaikki nämä trevuogahizet ozuttuacennat nošsett' SSSR: n trudiecijoin keššessä šuuren vaštandahizen liikunnan i vägilöin icekeriännän, nošsett' kuulumattoman sočializmahizen srojinnan lujendamizen i liettih lizä-azaina tämän srojinnan tempoin ylen šuurešša kazvannašša.

SSSR: n ruadaja klassa tiedäv, što „hillendä tempot on-ykši-kaikki što jäähä“, tiedäv niin-ze, što „jänyzie perretäh“. „Zenmuone on kapitalizman zakona—pergualjänyzie i vähävägizie. Kapitalizman hukin zakona: Šie jäit, olet vähävägine,—tämä ozuttav što šie olet vära.

a zentär šilma voit pergua i porabošcaija, Ka mintän meilä ei voi enämbi jähä" (Stalin). Puolistuan korgeida tempoida sočializmahistja srojindua SSSR: n ruadajat ših ze aigah lujennetah SSSR: n puolistušvoicendua. SSSR: n puolistušvoicennan pohjana ollah industrializiruinda, kollektiviziruinda i kulturahine revoljučija. Tämänke yheššä SSSR: n ruadajat kaikkeh rukah lujennetah miän Ruškieda Armiida i gosudarstvahizen politikkahizen upravljan (GPU) organoida i huoluttelicetah šuuren proletariattahizen yhtehizeh ruadoh näh SSSR: n puolissanda aziešša.

Vaštuannakši sočial-interventoin i rǔkkojin ozuttuacendoih, SSSR: n ruadaja rahvaš lujendav Osoaviahiman organizačijua, kumbäne otb omakši ruavokši ruadajin voiskatta varuššannan i miljonahizin rezervuaroin kerännän voinah-opašsettuzista ruadajista i trudiecijojsta muanruadaista.

Viizivuodehistja pluanua myötj 1933 v. lopukši obšestvašša SSSR: ua myötj pidäv lietä ei vähemiä 20 miljonua trudiecijua. Tämän pluanan täytändä liev hyvä vaštuanda kaiken muozeh kontr-revoljučioneroin i interventoin ecittelicendöih kuin SSSR: n šiamessä, niin i ulgo-puolella.

Vediän miriecendä politikkuua SSSR: n trudiecijat kaikkeh rukah huoluttelicetah oman Ruškien Armiin bojuvoicennašta.

Proletarijahine vlijanja Ruškien Armiin piällä mänov kohallistja tiedä myötj parahin i lujemmin proletarijain olennalla hänen rjadoissa i voinahizen-šefahizen ruavon šeiza annalla. Zavodat pietäh šefstvua Ruškiearmiihizin cuastiloin piällä, vellehizešt̄ yhtevvytäh heinke i uastvuijat hiäh boju-valmistuacennašša i yhtehyš-politikkahizešša elännäššä.

Ruškie Armija vägövöittäv omua bojuhistja vagie, omua tehnikkuua muakunnan industrializačijan avunke.

„Miän šilmissä SSSR muuttav omua ihuo, luadicien tämän aigasen šuuren industriin i mašinoitetuon kylän

talohukšen muakunnakši. Tämänke yheššä muuttuacetah materjala — organizačijahizet Ruškien Armijan osnovat". (Vorošilov).

Interventoin i vrediteljoin lövvändä i suudinda kahešša istorijahizešša aziešša nošt uuvan vualun trudiecijoin interesuicciendua muakunnan puolissanda zaduacolla, uuvan vualun ruadohistja entuziazmua, uuvan vualun lizävyndiä udarnikoin rjadoih i V. K. P. (b) n rjadoih. Uuzisiberihizen rauda-tien šolmen ruadajat, vaštuannakši kontr-revolj ičijahizeh ruadoh menjševikoin Č. K. sojuuzahistja bjuro, otettih vaštuandahizen promfinplanan—63 vagonua programmašta pälicci. Kievan kabeljahizen zavodan ruadajat vaššattih vihazniekalla martahizen programman šuurennannalla (1931 v) 60 proç. Balahnašša vierahan muan ruadajat Liberg, Miller, Kifer i Filjšinskii, yhtyön yhtehizeh entuziazmah i maltuan omat zaduacat edizie-proletarijoida, annettih zajavlenjat leninahizeh partih mänendäh näh. Stalinan nim. meha-fuabrikan ruadajat vaššattih menjševikoilla uuzilla makšuloilla dirizabljan srojindah varoin. Kolmešša päiväššä ruadajat-udarnikat annettih 100 zajavlenjua partih mänendäh näh. Leninahizen zavodan ruadajat (Rostov na Donu) annettih ehotannan luadie 1931 v. marta rebiennöin rovoim) (proahissanda kuukši i n. i. i n. i.

Voit loppomatta kirjuttua tämän muozie ozutandoida. No loppu on šelgie: vaštuannakši rıkkojin i interventoin ecitteliendöih i ruadoh SSSR: n ruadajat i kaikki trudiecijat ymbäröitettih raudazella koljcalla oman muakunnan, oman vallan, oman partin.

1930 v. aigah partih oli otettu 650 tuh. mieštä, heistä 450 tuh. projizvodstvahistja ruadajua, šuuremmašša luvušša, promyšlennostin šuurymmin otrasliloin predprijatjoin kadrahizie ruadajie (metalla, hiili, nefti).

SSSR: n ruadaja klassa lujah müissuttu Leninan šanat, kumbane pagizi; „Myö loppima yhen voina aijan. Meilä pidäv varuštucacie toizeh, no konza hiän tulov, myö emmä tiijä. Pidäv luadie ši rukah, što konza hiän

tulov, niin myö olizima (valmehet) ylähänä“. SSSR: n ruada ja klassa ando murendajan vaštuannan kaiken muozilla interventoilla, ozuttuan varuštuacennan puolistua omua muakundua jälgimäzih vägilöih šuat. Rahvahahizen voinan jälgeh 1921 v. interventat vardeiliecettäh šilmin nähtävissä šezavduo intervenčijan hävindä tiellä i vain varuštuacettäh häneh vuottuan hyviä aigua. No tämä aiga niin ei i tullun. Talohukšeniekoih soveščanjašša 23 ijunjua 1931 v. t. Stalin šano: „Midä kasaicciecov interventahizih toivondoih burzuihizen intervenčiin, niin pidäv šanuo, što hyö kuni luadiecettäh pikkarazekši pertizekši, kumbane on srojittu peškulla. Tozieh, 6 vuotta toivotettäh intervenčijua i ni kerdua ei rohkuacettu luot tuacie. Aiga on tunnuštua, što miän edäh nägijä burzuihistja intervenčijua, kohaldь šanuon, vejeldih nenäštä. Mie jo en mainice ših näh, što ice aktivahizin rčkkojin povedenja tunnetuošša šuudu aziešša Moskovašša tahto rozvencajia i tozieh rozvencaicci rčkondahizen idejan“.

Kaikki azein muuttuacenda, SSSR: n lujennunda, vanhoin uniloin häviendä—kaikki tämä ozuttь vlijanjan vanhah tehnikkahizeh inteligenčijah, kumbane ennen šuurešša luvušša hyvin kacco rčkkojih, a nyt kiändy Sovet tahizen vallan puoleh. Tämän tuacci muuttuaci i Soviet tahizen vallan kaconda tehnikkahizeh inteligenčijah. Tämä on vain yksi uuzista uslovjoista SSSR promьšlenostin kazvandua.

Kaikki uuzin uslovjoin luvenda ando voicennan šezattua kaikkeh korgehudeh kyzyndä ših näh, kuin ruadua uudeh rukah, kuin nevguo uudeh rukah sočializmahizella sroikalla.

Myö niämmä, što Soviettahine sojuuza voitokkahäštь eistyv edizeh päin. Myö niämmä, što ni miittynäzet keškirahvahallizen burzuaziin i hänen tozinazen abuniekän sočial-fašizman—luotteliecennat ei voidu i ei voi ja piettiä voitokašta sočializman srojindua SSSR: šša.

Kaikki miän voitot männyzinä vuoziloina ollah leninisman voitot. Leninan idejat lietäh, kuin kirjutt^u Marks idejoih näh, kumbazet vejetah massoida omah puoleh, -massahizena vägenä. Leninizma voittav borcuinnašša kaiken muozinke anduacennoinke, opportunizmanke oigielda i vazamelda puolilda. Parti, kumbazen kazvatt^u Lenin, kaiken aijan idejahizešt^u miriecemätöin, kaiken aijan voitt^u kalduacennat generualahizešta lineistä „vazameh“ i oigieh puoleh.

„Ana bröllytäh pehmiešiämizet miehet, kumbazet tiälä i šielä ruvetah ravizomah: tuas borcuinda, tuas šiämizet hieruocennat, tuas kiissännät. Myö vaštuamma: uuvetta i uuvetta borcuinnatta ni konza i ni missä ei luadiecen tozinane proletarijahine, revoljuçijahine soçial-demokratija“ (boljševikoin parti šilloin vielä oli soçial-demokratiašša) Näin väštai Lenin kaiken muozin mirieçijöin njurrundah. („Kahen kirjan tuacci“ 1930 v.) „Parti vedäv borcuindua kahella frontalla-pagizi Lenin, — zëntän što toizin ei voice männä edizeh päin“.

Boljševizma šai „bojuhizen rässitännän“ i kalieci Leninan neuvonnanke jällekkähizeššä revoljuçijahizešša tulešša borcuindua oigielissonke i „vazamenke“ oportunizmanke. Lenin moni kerdua šano, što boljševikat nikonza ei kieldiäcettä „ynnäläzeštä ei mirieçennäštä miän ideologijua ei heittiän luvušta i revoljuçijahistja aigua“.

Leninan jälgeh parti välendämättä vedi borcuindua leninisman strategijašta i taktikašta šyvin, Leninan käššenöin voitannašta šyvin, partin raudahizen yhtehyön, lujendamizešta i kiinitännäštä šyvin, myöššyttiän opportunistoin luottuacennat i oigielda, i vazamelda puolelda. Šuurie ozie soçializmahistja srojindua ei voisj olla, kun vain parti kaikenke šelgehyönke ei avaisj opportunizman azieda,

Pid^ä kätkie „troçkizman burzuihine teorija“ (Stalin) soçializman srojinnan ei voicendah näh miän muakun-

naşşa, ei voicendah näh „vedia“ soşializmah muanruadajin trudiecijat massat“.

Pidi ajua randah şuurin miän aijan varajanda part-iissa — oigie kalduacenda, kumbane „ozuttav kuolijoin klassoin elementoin vaştualendua“. (Stalin).

Tättä ei voinun i duumaja şih näh „ştoşbь noştua ruadaja klassa ruadonouzendah i kiistazin ruandah i şeizattua levähytetty soşializmahine luottuacenda“ (Stalin).

Luajimma lyhyözeşt̄ tulokšet: partin Leninahizen generaljnoin linein pohjalla, partin neuvonnanke, hänen Leninahizen Ç. K. i Leninan parahan opaştujan, partin vedäjän t. Stalinan neuvonnanke, myö şaimma reşajuşcoit voitot i promyšlennostissa i kylän talohukşeşşa.

Kakşi sistemua tuodh kahteh tulokseh. Heilä projizvodstvan piettämätön pienennändä, potreblenjan i rŕnkan kaidenenda rahvahan massoin keyhynnän tuacci. Meilä viizivuodine täyttiäcöv lizänke, nouzov ruavon projizvoditelnosti, on obespecittu ruado palkan kazvanda i kolhozahizen muanruadajan tulokšet.

Şillä aigua kuin myö jogo vuotta vägövöjijymmä. kapitalizmahine muailma happenov juurella i mänöv häviendäh, kaccomatta kaiken muozin soşial-faşistoin autandah.

I. K. K. I.; n XI plenuma ozutt̄ soşial-faşistoin podloih azieh, kumbazet tällä aigua luadiecett̄h burzuazijan nägöväzenä pongäna i piettämättä vierräh faşizmah päin.

No ei burzuazijalla eigo hänen oigiella menşevikkahizella pöngällä ei şua piettä kazvajua revoljuçijahistja nouzendua niissä mualoissa, missä ekonomikkahine krizisa on äijäldi terävoidyn, kuin primierakşi Germanieşşa, Poljšaşşa, Ispanieşşa. Moneşşa burzuihizeşşa mu-aşşa tämä krizisa vedäv revoljuçijahizen krizisan kypşenendäh.

Tämä panov şuuren otvetstvennostin kaikkih kommu-nistahizih partiiloih — kapitalizma on varuşettu kuolomah, no kaccomatta krizisah hiän ei kuole „ice iccieşt̄h“, a

proletarijahizen revoljuçijan tulokşena, kummastja rubiev nevgomah komparti.

No jälgimäzillä pidäv täh varoin vediä taktikka— „klassa klassalla vaştah“ i „yhtehine fronta alahada“, pidäv lujendua revoljuçijahizie profsojuzoida i loppuh şuat opaştuo iccenäzeştъ nevguo klassahizilla bojuloilla trudiecijoida massoida.

Myö voicemma ozuttua täşşä azieşşa hyvät voitot moneşşa kompartissa (Germanie, Kitai, Çeho-Slovakija, Poljša) Borcuinda kahella frontalla, enämmäldi kaikkie şuuremmalla varajannalla vaştah— oigiella oportunizmallä, oigielisson murennanda V. K. P, (b) şşa i kapitalizmahizin kompartijoissa, vägövoitetih Kominternan i hänen sekçijoin bojuvoicennan.

Muailman proletarijahizen revoljuçijan ştuaba-IKKI: n plenuma ozutti şto pidäv i ielleh päin borcuija kahella frontalla, vediä borcuindua ruadajan klassan enämmistöş-tä şyvin, opaştuo VKP(b) kuottekukşilla. Oktjabrjahizen revoljuçijan kuottelukşella—muailman revoljuçijan vedäjän zvenan.

Muailman Oktjabrja voittav. I tämä voitto jo ev gorьn tagana.

Д. ЭРДЕ
НА КРУТОМ ПОДЪЕМЕ

Перевод В. С. Румянцев.

На карельском языке